

SCENARIUSZE ZAJĘĆ REGIONALNYCH

Opieka merytoryczna, metodologiczna: Katarzyna Jopek

Opracowanie: Anna Tomiak

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa przyznawanych przez
Ministra Edukacji w ramach programu **Nasze Tradycje**

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat: Farby – tradycyjna zabawa z wykorzystaniem nauki kolorów.

Czas trwania: 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy / średniaki / starszaki

Liczba uczestników: 10–20 osób

CELE OGÓLNE:

1. Kształtowanie wiedzy o tradycjach zabaw dziecięcych na Żywiecczyźnie.
2. Rozwijanie kompetencji społecznych poprzez współdziałanie i przestrzeganie zasad gry.
3. Rozwijanie sprawności ruchowej, koordynacji oraz percepcji słuchowo–ruchowej.
4. Wzmacnianie tożsamości regionalnej i zainteresowania kulturą ludową.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- wymienia wybrane dawne zabawy z regionu,
- rozpoznaje pojęcia: „anioł”, „diabeł”, „farby” w kontekście zabawy ludowej,
- zna podstawowe kolory w gwarze (np. cyrwony, siwy, białe, czarne).
- reaguje na sygnały słowne zgodnie z zasadami gry,
- wykonuje ruchy w odpowiedzi na wybór koloru,
- współpracuje w grupie w trakcie zabawy – przestrzega zasad,
- odgrywa dialog zgodnie z zasadami zabawy,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa i rozwija umiejętność współdziałania,
- potrafi przyjąć rolę i ją realizować,
- kształtuje poczucie odpowiedzialności za grupę.

METODY PRACY:

- metoda instruktażu i pokazu – prezentacja zasad zabawy,
- metoda problemowa
- metoda aktywizująca (drama, odgrywanie ról)

FORMY PRACY

- praca zbiorowa (nauka dialogu),

- praca w grupach (grupy kolorów),
- praca indywidualna (reakcja na sygnały, wypowiedzi uczniów),
- praca zespołowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- kartoniki z kolorami ukrytymi w pudełku,
- rekwizyt do wprowadzenia tematu (np. przedmiot w danym kolorze),
- instrument do sygnalizacji lub bezpośredni sygnał nauczyciela,
- Chusta animacyjna (opcjonalnie)

1. Powitanie.

Dzieci siadają w kole na dywanie. Prowadząca śpiewa powitankę spokojnym głosem/ półgłosem: „**Witom Wos dzieci**”. Dzieci odpowiadają: „**Witomy Panią**”.

2. Wprowadzenie do tematu:

- Na początku można użyć chusty animacyjnej (można pominąć ten gadżet), którą prowadzący przynosi ze sobą i aktywizuje dzieci. Dzieci chwytają za chustę stają na obwodzie koła i poruszają nią, a prowadzący wskazuje jakiś kolor który umieszczony jest na chuście. Zadaniem dzieci jest wówczas, wskazać jaki zna np.: owoc, który ma taki kolor, ze starszymi dziećmi można nieco utrudnić, prosząc aby znalazły element stroju górala lub góralki, który jest w tym kolorze. Na taką zabawę poświęcamy na początku kilka minut zaraz po powitaniu, a następnie chowamy chustę i wyciągamy pudełko z kolorami.
- Wspominamy, że kiedyś dzieci nie miały takich pięknych kolorowych chust do zabawy, za to też potrafiły bawić się w kolory. A dokładnie w „Farby”. Prowadzący może zaznaczyć:
„Dzisiaj ja przyniosłam do Was taką „**Magiczną skrzynkę farb**” (Pudełko z kolorowymi kartonikami ukrytymi w środku skrzynki, które dzieci będą za chwilę losować.)
- Wskazujemy jakimi nazwami kolorów posługiwali się nasi przodkowie – mają to być proste nazwy kolorów – można użyć regionalne formy gwarowe:

Np.: bioty – biały, cyrwony – czerwony, corny – czarny, siwy – szary, zielony – zielony, modry – niebieski (raczej wystrzegajmy się kolorów typu seledynowy, błękitny, pistacjowy, cytrynowy itd.)

3. Część ruchowa – zabawa tradycyjna:

- 1) Prowadzący wybiera poprzez wyliczankę trzy osoby: anioła, diabła i sprzedawcę czyli prowadzącego zabawę (w pierwszej rundzie może to być nauczyciel, ale później również dziecko)
- 2) Anioł i diabeł odchodzą na bok tak, by nie słyszeli ustaleń.
- 3) Pozostałe dzieci losują kolory, ale tylko prowadzący wie, kto jaki (szepcze każdemu do ucha lub rozdaje kartoniki kolorów). Jeśli grupa jest liczna można jeden kolor farb dobrać parami lub większymi grupkami.
- 4) Prowadzący woła: „Farby gotowe!”.
- 5) Następuje swego rodzaju dialog – scenka w zabawie którą zwykle rozpoczyna anioł. Do drzwi puka Anioł (udaje gest stukania w drzwi):
  - **Anioł: Dzińdzirindzi!**
  - **Prowadzący: Kto tam?**
  - **A: Janioł.**
  - **P: Co kciot?**
  - **A: Forby.**
  - **P: Jakij?**
  - **Anioł podaje wymyślony kolor.**

Jeśli kolor jest w grupie – wskazane dzieci idą za Anioła. Jeśli nie – odpowiadają wspólnie: „**Nima! Pošla w drogę i złomala se nogę!**”

- 6) Następnie przychodzi diabeł i powyższa scena się powtarza. Można zaznaczyć postać diabła innym pukaniem do drzwi. Diabeł może mówić np.: **Hur hur!**
- 7) Zabawa trwa tak długo aż wszystkie farby zostaną sprzedane odpowiednim postaciom.
- 8) Na koniec (u starszych dzieci) można zakończyć zabawę tradycyjnym przeciąganiem – czyli sprawdzeniem sił. Anioł i diabeł chwytają się za ręce, a za nimi zdobyte przez nich kolory (czyli inne dzieci) próbują się przeciągać tak długo aż któraś grupa przeciągnie drugą na swoją stronę. Wygrywa ta drużyna, która przeciągnie drugą.
- 9) Zabawa może być powtórzona z nowymi rolami.

5. Utrwalenie materiału:

- Quiz: Prowadzący pokazuje kolor jakiś kolor z pudełka, a dzieci podają jego nazwę gwarową.
- Prowadzący podaje jakiś kolor w gwarze, a każde dziecko szuka czy ma na sobie taki kolor – jeśli tak to pokazuje go palcem, a jeśli nie to szuka odpowiedniego

koloru na sali przedszkolnej i podbiega do odpowiedniego przedmiotu wskazując go palcem.

- Na koniec krótka powtórka dialogu z zabawy. Sprawdzamy czy dzieci pamiętają dialog sprzedawcy z aniołem i diabłem. Dzieci mogą odpowiadać wspólnie.

6. Zakończenie

- Pożegnanie w kręgu.
- Można wykorzystać różnego rodzaju kolorowe pieczątki i odbić dzieciom na rączkach ich ulubiony kolor.

Zabawa w igłę

Zabawę można rozpocząć wyliczanką i określić, kto będzie igłą. Igła stoi jako pierwsza, a reszta dzieci kolejno chwyta się za ręce. Ostatnia osoba stoi w miejscu. Igła zaczyna „szyć” od końca – czyli od ostatniej osoby. Dzieci podnoszą ręce, a igła przechodzi pod kolejne uniesione dłonie. Najpierw przechodzi popod ręce dwóch ostatnich osób i przechodzi dalej, przez co przedostatnia osoba wykonuje pół obrotu i zawija się we własne ręce, po czym stoi w miejscu. (Prezentacja zabawy na złączonym filmie). Następnie igła biegnie do trzeciego i czwartego uczestnika zabawy itd. Podczas całej zabawy śpiewana jest piosenka:

1. Mikołoj nie wołoj, nie zawracoj kacek

Przyjdzie mama z pola, łupiece ci placek.

2. Przeleciot gołąbek przez wysoki dombek

Zajrzoł do dziywcyncio jaki tam porządek.

3. Świnie w piecu ryjom, koty łyski myjom

Pies chałpe zamiato, a tuna kudłato.

Piosenkę śpiewa się, aż do ostatnich osób. Kiedy wszyscy są już zawinięci igła może zawołać:

- A teraz się ciągnymy! Kto silniejszy? Przeciągają się tak długo aż szereg się rozerwie. Następnie zabawa zaczyna się od nowa.

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat zajęć: Zabawa „W igłę”

Poznajemy tradycyjną zabawę ludową „W igłę” – ruch, współpraca i śpiewanie dawnych przyśpiewek.

Grupa wiekowa: 5–7 lat

Czas trwania: ok. 30–40 min (być może na dwa zajęcia)

Cele ogólne:

- Zapoznanie dzieci z tradycyjną zabawą regionalną z elementami ruchowymi.
- Rozwijanie współpracy w grupie i umiejętności wspólnego działania.

- Kształtowanie poczucia rytmu poprzez śpiew i ruch.
- Budowanie świadomości regionalnej oraz kontaktu z folklorem.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- zna zabawę „W igłę” i potrafi w niej uczestniczyć
  - umie współpracować z innymi, trzymać się za ręce i razem tworzyć szereg
  - umie reagować ruchem na działania „igły”, która przechodzi pod rękami
  - śpiewa refreny tradycyjnej piosenki, potrafiąc dopasować ruch do śpiewu
  - potrafi czekać na swoją kolej i zachować bezpieczeństwo podczas ruchu
  - poznaje słowa i melodie dawnych przyśpiewek do zabawy
-

Metody pracy:

- Metoda pogładowa
- Metoda problemowa
- Metoda analityczno-syntetyczna
- Metoda aktywizująca
- Metoda empiryczna
- Metoda eksponująca

Formy pracy:

- praca zespołowa
- praca w parach
- praca grupowa – integracja podczas tradycyjnych gier regionalnych

Środki dydaktyczne:

- nagranie melodii (opcjonalnie) lub śpiew prowadzącego,
- rekwizyty do wprowadzenia zabawy (np. skrzynka na nici tzw. Igielnik lub włóczka/ nitka schowana w pudełku)

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Powitanie i wprowadzenie:

Prowadzący wita dzieci umówionym sygnałem/ hasłem lub melodią np.: „**Witom Was dzieci**” i pokazuje dzieciom pudełko na nici i igły (najlepiej drewniane – starodawne, ale każde inne może być). Zadaje dzieciom pytania:

- „Czy wiecie co to za pudełko? Co się w nim trzyma?”
- „Czy ktoś z Was kiedyś używał przedmiotów, które znajdują się w takim pudełku?”
(Naprowadzenie na igłę oraz nici)

Kiedy dzieci odgadną, że chodzi o igłę i nitkę można

- „Do czego używa się igły i nici?”

Dzieci odpowiadają, że do szycia. Możemy wtedy poprowadzić rozmowę tak, by wynikało z niej, że aby dobrze coś uszyć, trzeba odpowiednio prowadzić igłę, bo inaczej może się zrobić supel. Bardzo dobrym pomysłem, jednak tak, aby nie zajęło to zbyt wiele czasu, jest pokazanie przykładu z włóczką – można ją posyłać między dzieci w kółeczku. Każde z dzieci, które otrzyma włóczkę zostawia sobie nitkę w ręku, a kłębek posyła dalej do innego dziecka itd. Można tą zabawę wykorzystać podczas nauki tekstu do zabawy „W igłę”, śpiewając i podając kłębek dalej:

Przyśpiewki do zabawy:

1. *Mikołoj nie wołoj,
nie zawracoj kacek,
Przyjdzie mama z pola,
tupiece ci placek.*
2. *Przeleciot gołębek
przez wysoki dombek,
Zajrzoł do dziywcyncio
jaki tam porządek.*
3. *Świnie w piecu ryjom,
koty łyski myjom
Pies chałpe zamiato,
a una kudłato.*

Tekst ten śpiewa się tak długo, aż zabawa zostanie zakończona. Po jakimś czasie włóczka się „zamota”. Wtedy najlepiej pokazać dzieciom:

- „Zobaczcie co się stało! Ojej – cała nitka się nam poplątała! No nie...

Należy ją zebrać i pokazać dzieciom jak „prowadzić” nitkę by ładnie zszyła ubranie. Tutaj rozpoczynamy wyjaśnianie na czym polega zabawa w igłę – najpierw prowadząc wszystkie dzieci za sobą. Tzn. prowadzący jest igłą i pomaga dzieciom stworzyć odpowiednią pętelkę. Szczegółowy opis zabawy poniżej.

Po tym czasie wyjaśnienia można spróbować

2. Część rytmiczno-ruchowa:

Wybór „igły” i „supetka”- wyliczanka:

Np: Angle bangle wiksum wer, Muzukate muzule...

- Dzieci ustawiają się jedno obok drugiego, trzymając się za dłonie.
- „Igła” staje na samym początku szeregu, zaś supetek stanowi koniec nitki. Tłumaczymy dzieciom, że wszyscy pomiędzy są nitką i nie mogą puścić swoich dłoni (bo to mocna niteczka).
- Ostatnie dziecko (supetek) stoi w miejscu i nie może się ruszyć.
- Igła rusza, a za nią powolutku nitka – czyli reszta dzieci. Igła zmierza na koniec nitki – do supetka, który wraz z kolegą stojącym obok, unoszą ręce by Igła mogła przejść pod rękami i rozpocząć „szycie”.

Prowadzący rozpoczyna śpiew przyśpiewek, a dzieci powtarzają lub śpiewają razem.

Zasady ruchu:

- Igła zaczyna od *ostatniej osoby*.
- Dzieci podnoszą ręce — igła przechodzi pod nimi.
- Gdy igła przejdzie pod rękoma dwóch ostatnich dzieci:
  - przedostatnie dziecko obraca się pół obrotu,
  - „zawija się” we własne ręce, ale pozostaje na miejscu.
- Igła szybko wraca do przodu i przechodzi pod rękami kolejnych dzieci.
- Zabawa toczy się aż do pierwszej osoby w szeregu.

Prowadzący pilnuje, aby:

- ruch był płynny i bez szarpania,
- dzieci nie ciągnęły się nawzajem,
- igła szła/ biegła ostrożnie i nie wpadała na innych.

Finale zabawy:

Gdy cała grupa jest już „zszyta”, prowadzący może zażartować:

„Sprawdźmy czy ta nitka faktycznie jest taka mocna jak mówiliśmy na początku...”

Igła robi kroki do przodu, a supetek nadal stoi w miejscu. Kiedy któreś dziecko puści ręce można zażartować, że trzeba będzie szyć jeszcze raz, bo tutaj niteczka pękła. Celem nie

jest pokazanie siły, lecz współpraca i dobra zabawa. Naturalnie gdy szereg pęknie – zabawa kończy się i w miarę możliwości czasowych prowadzący wybiera nową igłę i można rozpocząć kolejną rundę.

4. Podsumowanie zajęć:

Prowadzący krótko wspomina o tradycjach:

„Takie zabawy były bardzo popularne wśród dzieci na wsiach, także na Żywiecczyźnie. Dzięki nim dzieci uczyły się współpracy, a przyśpiewki pomagały zapamiętać rytm zabawy.”

Po czym pyta:

- Co było najtrudniejsze w tej zabawie ludowej?
- Jak myślicie, czego jeszcze dzieci mogły nauczyć się przy tej zabawie? (Np. współpracy, prostych technik szycia, sprytu itp.)

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat: Zabawa tradycyjna „Koło młyńskie” czyli opowieść o tym co to był młyn.

Czas trwania: ok. 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy / średniaki / starszaki

Liczba uczestników: 10–20 osób

Cele ogólne

- Rozwijanie wiedzy i zainteresowań dzieci kulturą ludową własnej miejscowości i regionu.
- Rozwijanie i wzmacnianie aktywności dziecka poprzez wspólne, tradycyjne zabawy ruchowe.
- Wdrażanie dziecka do twórczego i świadomego obcowania z niematerialnym dziedzictwem kulturowym regionu.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- poznaje tradycyjną zabawę dziecięcą „Koło młyńskie”, charakterystyczną dla regionu Żywiecczyzny,
- uczestniczy w zabawie ruchowej z wykorzystaniem śpiewu i rytmicznego tekstu,
- reaguje ruchem na sygnał słowny i muzyczny prowadzącego,
- koncentruje uwagę i odpowiada ruchem na słowo-klucz występujące w zabawie,
- rozwija poczucie rytmu, koordynację ruchową oraz orientację w przestrzeni podczas poruszania się w kole,
- współdziała z rówieśnikami, przestrzegając ustalonych zasad zabawy,
- doświadcza radości ze wspólnej aktywności ruchowej i muzycznej,
- poznaje rolę młynarza oraz pracę młynarza w dawnej wsi poprzez zabawę i opowieść.

Metody pracy:

- Metoda praktycznego działania
- Metoda aktywizująca
- Metoda podająca
- Metoda problemowa

Formy pracy:

- praca zbiorowa (zajęcia w kręgu),

- praca indywidualna (działania ruchowe i plastyczne),
- praca w grupie (zabawy w kole, praca w parach).

Środki dydaktyczne:

- Tekst zabawy „Kółko młyńskie” (wariant regionalny)
- Drewniany klocek / kamień młyński (symbolicznie)
- Instrument perkusyjny (bębenek, kołatka lub inne)

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Powitanie:

Cel: Skupienie uwagi, integracja grupy.

- Dzieci siadają w kole na dywanie. Prowadząca śpiewa powitanekę spokojnym głosem/ półgłosem: „**Witom Wos dzieci**”. Dzieci odpowiadają: „**Witomy Panią**”.

2. Wprowadzenie:

Cel: wzbudzenie ciekawości i zainteresowania dzieci.

Nauczyciel opowiada krótką historię o młynie wodnym np.:

„Dawno, dawno temu, kiedy nie było jeszcze sklepów ani wielkich piekarni, nad potokiem stał młyn wodny.

Cały dzień słyszeć było szum wody – szyszsz...

Woda płynęła szybko, poruszała wielkie kółko młyńskie, a kółko kręciło się wolno, równo... w kółko... wciąż w kółko.

W młynie pracował młynarz.

Kiedy wstawał rano, sprawdzał, czy woda płynie, czy kółko się obraca i czy kamienie w środku młyna są gotowe do pracy.

Gdy wszystko działało, ziarna zamieniały się w mąkę.

Mąka była biała, miękka i pachnąca, z której później mama albo babcia piekła w domu chleb.

Prowadzący:

- pokazuje ruch okrężny ręką,
- naśladuje dźwięk pracującego młyna,

- zaprasza dzieci do wspólnego „uruchomienia młyna” ruchem rąk i ciała. (np. wykonujemy „młynek” rękoma).

Dzieci poruszają się wolno, coraz szybciej, a następnie zatrzymują się na sygnał nauczyciela.

3. Część rytmiczno-ruchowa:

Dzieci stoją w kole i wykonują polecenia prowadzącego:

- „Kręcimy się jak koło młyńskie – powoli”. (można teraz pozwolić dzieciom kręcić się w kółko jak wiatraki i zwracając uwagę na wiek dzieci zmieniać tempo obrotów raz szybciej raz wolniej dodając słowa sygnały np.:
- „Koło się zatrzymuje – stop!”.

Ćwiczenie przygotowuje dzieci do właściwej zabawy po której następuje nauka tekstu do zabawy – u małych dzieci tekst zabawy wprowadzany jest etapami z uwagi na trudność słów:

- rytmizowanie tekstu klaskaniem,
- rytmizowanie tupaniem,
- mówienie tekstu szeptem i głośno,
- podkreślenie słowa-klucza („bync”, „ciap”).

Dopiero po tym etapie dodajemy zabawę właściwą: „Koło młyńskie”

Dzieci poruszają się w kole i recytują lub śpiewają:

***„Koło młyńskie za śtyry ryńskie,
Koło się nom połomało, ani kąska nie łostało,
A my wszyscy – bync!”***

Na słowo „bync” dzieci kucają i zapada cisza.

Zabawę powtarzamy kilkakrotnie, zmieniając tempo i kierunek ruchu.

❖ **Wariant „czujnościowy” – „tzw. ciapulinki” (element zaskoczenia)**

Inny wariant regionalny (znany w okolicach Sporysza):

***„Koło młyńskie za śtyry ryńskie
Koło się nom połomało, ani kąska nie łostało
A my wszyscy – ciapulinki, ciapulinki... CIAP!”***

Dzieci stają w kole, trzymając się za ręce. Prowadzący stoi razem z dziećmi w kole (na początku to nauczyciel). Wyjaśniamy zasadę:

„Będziemy chodzić w kółeczku i śpiewać. Uwaga – kucamy tylko wtedy, gdy usłyszemy słowo: CIAP. Na inne słowa nie reagujemy.”

Dla młodszych dzieci warto dodać:

„Nie dajemy się nabrać!”

Przebieg zabawy:

- I. Dzieci poruszają się krokiem dostawnym lub marszem po kole (zgodnie z ruchem wskazówek zegara).
- II. Wszyscy wspólnie recytują lub śpiewają tekst:

Koło młyńskie za śtyry ryńskie,

Koło się nom potomało,

Ani kaska nie tostało,

A my wszyscy – ciapulinki, ciapulinki... CIAP! (Uwaga: tą część mówi tylko prowadzący!)

- III. Podczas słów „ciapulinki, ciapulinki” dzieci stają w miejscu i słuchają kiedy przykucnąć (mogą wykonywać ruch przygotowania czyli uginanie kolan do kucnięcia).
- IV. Dopiero na słowo „CIAP!” wszystkie dzieci jednocześnie kucają i następuje chwila ciszy i zatrzymanie ruchu.

4. Utrwalenie materiału:

Kilkukrotnie powtarzamy wybrany wariant zabawy dodatkowo zmieniając kierunek poruszania się koła i ewentualnie tempo śpiewu, jeśli grupa jest odpowiednio przygotowana.

5. Zakończenie:

Siadamy z dziećmi na obwodzie koła po zakończonej zabawie i prowadzimy rozmowę kierowaną zadając dzieciom przykładowe pytania:

- „Co było najtrudniejsze w tej zabawie?”
- „Dlaczego trzeba było bardzo uważać?”
- „Jak myślicie, dlaczego dzieci dawniej tak chętnie bawiły się w takie zabawy?”

Na zakończenie prowadzący podkreśla, że zabawy takie jak „Koło młyńskie” nie potrzebują zabawek, tylko współpracy, rytmu i uważności.

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat: Zabawa tradycyjna „Lisek”

Czas trwania: 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy / średniaki / starszaki

Liczba uczestników: 10–20 osób

Cele ogólne

1. Wprowadzanie dzieci w świat tradycyjnych zabaw ludowych poprzez aktywne uczestnictwo w zabawie „Chodzi lisek koło drogi”.
2. Rozwijanie wrażliwości muzycznej dzieci poprzez kontakt z melodią, rytmem i śpiewem opartym na tradycyjnej piosence.
3. Wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka poprzez połączenie ruchu, muzyki, słowa oraz działań plastyczno-sensorycznych.
4. Kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie, przestrzegania zasad oraz reagowania na ustalone sygnały.
5. Budowanie zainteresowania kulturą tradycyjną i dziedzictwem ludowym regionu poprzez zabawę i bezpośrednie doświadczenie.

Cele szczegółowe

Dziecko:

- porusza się zgodnie z ustalonym rytmem i zasadami zabawy w kole,
- wykonuje podstawowe formy ruchu: chód, bieg, kucanie, zatrzymanie,
- doskonalą koordynację ruchową oraz orientację w przestrzeni,
- reaguje na sygnały słowne i dźwiękowe prowadzącego,
- współdziała z rówieśnikami podczas wspólnej zabawy,
- przestrzega ustalonych zasad zabawy tradycyjnej,
- uczy się cierpliwego oczekiwania na swoją kolej,
- przeżywa radość ze wspólnego muzykowania i zabawy,
- buduje poczucie bezpieczeństwa poprzez stałą strukturę zajęć i powtarzalne rytuały,
- uważnie słucha opowieści oraz poleceń prowadzącego,
- odpowiada na proste pytania dotyczące przebiegu zajęć,

- eksploruje różne faktury i materiały związane z rekwizytem (lisek),
- rozwija wrażliwość dotykową i wzrokową,
- poznaje tradycyjną zabawę ludową przekazywaną z pokolenia na pokolenie.

Metody pracy

- metoda zabawowa,
- metoda naśladowcza,
- elementy dramy.

Formy pracy

- praca zbiorowa (zajęcia w kręgu),
- praca indywidualna (działania ruchowe i plastyczne),
- praca w grupie (zabawy w kole, praca w parach).

Środki dydaktyczne

- pacynka, maskotka lub inny rekwizyt przedstawiający liska,
- worek, koszyk, pudełko lub szkatułka do wprowadzania rekwizytu,
- nagrania muzyczne (podkład instrumentalny, np. obyrtka) lub instrument muzyczny prowadzącego,
- chusteczka (najlepiej bawełniana),
- materiały plastyczne: papier, kredki lub farby.

Przebieg zajęć

1. Powitanie

Cel: wyciszenie dzieci, skupienie uwagi, integracja grupy.

- Dzieci siadają w kole na dywanie. Prowadząca śpiewa powitanekę spokojnym głosem/ półgłosem: „**Witom Wos dzieci**”. Dzieci odpowiadają: „**Witomy Panią**”. Powitanie powtarzamy kilkakrotnie, zachęcając dzieci do aktywnego udziału.
- Na kolejnych zajęciach można stopniowo wprowadzać urozmaicenia powitań, np.: stopniowanie głośności (bardzo cicho – głośniej – najgłośniej) lub dodanie prostego akompaniamentu ruchowego (klaskanie w dłonie, uderzanie o kolana lub podłogę według ustalonego schematu).

2. Wprowadzenie do tematu

Cel: wzbudzenie ciekawości i zainteresowania dzieci.

- Prowadząca przynosi ukryty rekwizyt (maskotkę, pacynkę lub inną formę liska), schowany w worku, pudełku lub szkatułce. Buduje napięcie krótką opowieścią: „**Dzisiaj ktoś się do nas skrada... bardzo cichutko...**”.
- Dzieci próbują odgadnąć, kto znajduje się w środku. Jeśli nie pada prawidłowa odpowiedź, prowadząca zadaje pytania pomocnicze:
- „**Kto w lesie chodzi bardzo cicho?**”
- „**Kto ma puszysty ogon?**”
- „**Kto lubi się skradać do kurek?**”.
- W grupie starszej można dodatkowo podpowiedzieć, śpiewając fragment piosenki ludowej o lisce:
**„Wyleciała liska siadła na roli.
Wyleciała drugo siadła koło niej.
Myśliwiec mo duże łocy
Łuciekój bo cie łobocy
Łuciekój łuciekój bo cie zastrzeli.”**
- Po odgadnięciu zagadki prowadząca pokazuje dzieciom liska i zachęca do krótkiej rozmowy na jego temat.

3. Część muzyczno-ruchowa

- Prowadząca opowiada krótką historię: **„W górach, niedaleko dróżki, chodzi sobie pewien lisek. Chodzi wolno i cicho, żeby nikt go nie usłyszał...”**. Dzieci poruszają się na palcach, naśladowując cichy chód liska. Można postawić się nagraniem muzycznym (np. obyrtka) i zaproponować zabawę muzyczną – kiedy gra muzyka dzieci są liskami i po cichutku się skradają biegając po dywanie, kiedy muzyka milknie kucają (czyli chowają się do norki jak lisek).
- Następnie dzieci siadają w kole. Prowadząca opowiada, że dawniej dzieci bawiły się często bez zabawek, a nawet bez muzyki, wykorzystując proste przedmioty, takie jak np. chusteczka. Pokazuje chusteczkę i pyta dzieci, do jakiej zabawy może ona posłużyć.
- Po wspólnym ustaleniu prowadząca proponuje zabawę „Chodzi lisek koło drogi” w formie tradycyjnej. Pierwszą osobą pełniącą rolę liska jest prowadząca, aby zaprezentować zasady zabawy. Następnie rolę liska przejmują dzieci.

- Tekst tradycyjnej zabawy:

„Chodzi Lisek koło drogi

Nimo rynki ani nogi

Nik się ani nie spodzieje

Kogo lisek przyłodzię”

- Pierwszą osobą niech będzie prowadząca zajęcia, aby pokazać na czym polega zabawa.
- Aby wybrać dziecko można zastosować tradycyjną wyliczankę:

„Siedzi baba na przypiecku

kurzy fajkę po niemiecku

Przyseł duch, babe w brzuch

Baba fik a łun znik!”

4. Utrwalenie materiału

- Po opanowaniu zasad zabawę powtarzamy kilkakrotnie, zmieniając dzieci w rolach. Ustalamy zasadę, że jedno dziecko może być liskiem tylko raz podczas zajęć, aby jak najwięcej dzieci mogło aktywnie uczestniczyć w zabawie.

5. Zakończenie

- Dzieci ponownie siadają w kole. Prowadząca zadaje pytania podsumowujące, np.: **„Czy podobała wam się zabawa w liska?”** oraz **„Jaki był lisek – sprytny, zwinnie, miły?”**.

- Na zakończenie prowadząca może wręczyć dzieciom drobny upominek, np. naklejkę lub kolorowankę z liskiem, jako pamiątkę ze spotkania.

Zabawa w mosty

Przy pomocy wyliczniki wybiera się dwie osoby, które będą stanowić most. Stają one naprzeciw siebie i unoszą podane sobie nawzajem ręce w górę. Ustalają kto z nich w parze będzie oznaczony jako gruszka a kto jako jabłko. Pozostali uczestnicy zabawy trzymając się za ręce „wężykiem” przechodzą popod ustawione mosty i śpiewają pieśń:

1. Jawor, jawor, jaworowi ludzie

Co wy tu robicie?

Budujemy mosty, lo pana starosty.

Syćkie dzieci przepuscomy

Ino jedno łostawiomy.

Wówczas na ostatnie słowa dzieci tworzące bramę zamykają ją, opuszczając związane ręce w dół. W ten sposób zamykają jedno z dzieci w środku po czym pytają je:

- Jabko cy Gruska? (Jabko bądź bruszka dpowiada mu gdzie ma się znaleźć mówiąc: „To za mnie”).

W zależności od tego co odpowie dziecko, staje za wybranym przez siebie „owocem”. Zabawa trwa dotąd, aż ostatnie dziecko zostanie zatrzymane. Wówczas jabłko i gruszki stają za „swoim mostem” i dzieci się przeciągają, aby sprawdzić, który jest silniejszy i nazbierał więcej osób w swojej grupie.

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat: Zabawa tradycyjna „Ulijanka”

Czas trwania: ok. 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy / średniaki / starszaki

Liczba uczestników: 15–20 osób

Cele ogólne

1. Wprowadzanie dzieci w świat tradycyjnych zabaw regionalnych poprzez aktywny udział w zabawie „Ulijanka”.
2. Rozwijanie umiejętności muzycznych poprzez śpiew, rytm i reagowanie ruchem na tekst piosenki.
3. Wspieranie rozwoju ruchowego i koordynacji poprzez taniec w kole oraz wykonywanie prostych gestów i poleceń ruchowych.
4. Kształtowanie umiejętności społecznych: współdziałania w grupie, dokonywania wyborów i akceptowania ról w zabawie.
5. Budowanie zainteresowania kulturą ludową regionu poprzez bezpośrednie doświadczenie zabawy przekazywanej tradycyjnie.

Cele szczegółowe

Dziecko:

- uczestniczy w śpiewie zbiorowym piosenki regionalnej,
- porusza się zgodnie z rytmem i tempem melodii,
- wykonuje gesty i ruchy zgodnie z tekstem piosenki,
- reaguje na sygnały słowne i muzyczne prowadzącego,
- współdziała z rówieśnikami w zabawie w kole,
- pełni różne role w zabawie (uczestnik w kole, osoba w środku),
- uczy się dokonywania wyboru i akceptowania decyzji innych,
- rozwija orientację w schemacie ciała,
- poznaje elementy tradycyjnej kultury regionalnej.

Metody pracy

- metoda zabawowa
- metoda naśladowcza

- metoda śpiewu i ruchu przy muzyce
- elementy dramy i improwizacji ruchowej

Formy pracy

- praca zbiorowa (zabawa w kole),
- praca indywidualna (rola dziecka w środku koła),
- praca w grupie.

Środki dydaktyczne

- chusteczka lub element stroju regionalnego (opcjonalnie),
- nagranie melodii lub śpiew prowadzącego,
- instrument muzyczny prowadzącego (opcjonalnie),
- przestrzeń umożliwiająca taniec w kole.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Cel: wyciszenie, skupienie uwagi, integracja grupy.

Dzieci siadają w kole. Prowadząca śpiewa krótką powitankę (np. regionalną lub znaną dzieciom), zachęcając do spokojnego śpiewu i kontaktu wzrokowego.

Można zastosować stopniowanie głośności lub prosty rytm klaskania. Przykład: „**Witom Was dzieci**” – „**Witomy Panią!**”

2. Wprowadzenie do tematu

Cel: wzbudzenie ciekawości i przygotowanie do zabawy.

Prowadząca opowiada np.:

„**Dawniej dzieci bardzo lubiły bawić się w kole, śpiewać i tańczyć. Jedna osoba stawała w środku i wykonywała różne polecenia, które śpiewali pozostali.** Pytając próbuje sprawdzić czy ktoś zna tę zabawę i wyjaśnia, że zabawa nazywa się „**Ulijanka**” - dawna zabawa regionalna.

3. Nauka tekstu piosenki

Cel: poznanie treści i znaczenia piosenki.

Prowadząca recytuje powoli tekst piosenki, pokazując gestami jego znaczenie:

„Uli Ulijanko” – wskazanie osoby w środku

„klynknij na kolanko” – klęknienie

„podeprzyj se bocki” – ręce na biodrach

„chyc się za warkocki” – dotknięcie włosów

„umyj się” – gest mycia twarzy

„uces się” – gest czesania włosów

„i wybierz kogo kces” – wskazanie wybranej osoby, która teraz przejmuje rolę Ulijanki.

Na początku wszystkie dzieci powtarzają gesty razem z prowadzącą.

U starszych dzieci można od razu spróbować powtarzania fragmentów tekstu.

4. Część muzyczno-ruchowa – zabawa „Ulijanka”

Dzieci stoją w kole i trzymają się za ręce. Jedno chętne dziecko stoi w środku.

Dzieci śpiewają piosenkę (z podkładem muzycznym lub bez):

„Uli Ulijanko,

klynknij na kolanko,

podeprzyj se bocki,

chyc się za warkocki,

umyj się, uces sie
i wybieroj kogo kces!”

Dziecko w środku wykonuje kolejne polecenia zgodnie z tekstem piosenki.
Na końcu wybiera osobę, która zajmuje jego miejsce w środku koła.

Zabawę powtarzamy kilkukrotnie.

5. Wyliczanka – wybór pierwszego dziecka

Jeśli dzieci nie znają jeszcze zabawy lub potrzebujemy wybrać pierwszą osobę do środka, stosujemy regionalną wyliczankę:

**„Angle bangle wiksum wer,
Muzukate muzule,
Efle befle kraje rus,
Cukier musier musierus!”**

Wyliczanka pomaga w naturalny i sprawiedliwy sposób wybrać dziecko, które rozpoczyna zabawę.

6. Utrwalenie materiału

Cel: utrwalenie tekstu i zasad zabawy.

Zabawę powtarzamy, dbając o to, aby jak najwięcej dzieci mogło znaleźć się w środku koła. U starszaków można zwrócić uwagę na dokładność gestów i zgodność ruchu z tekstem.

7. Zakończenie

Cel: wyciszenie i podsumowanie zajęć.

Dzieci siadają w kole. Prowadząca zadaje przykładowe pytania:

- „Czy podobała wam się zabawa w Ulijankę?”
- „Który ruch był najśmieszniejszy?”
- „Czy zauważyliście jakim językiem była śpiewana ta piosenka?” (Krótkie nawiązanie do gwary żywieckiej).

Na zakończenie prowadząca dziękuje dzieciom za wspólną zabawę.

Scenariusz zajęć regionalnych dla przedszkolaków

Temat: Dawne zabawki na Żywiecczyźnie.

Czas trwania: 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy / średniaki / starszaki

Liczba uczestników: 10–20 osób

CELE OGÓLNE:

1. Wprowadzenie dzieci w tematykę tradycji zabaw i zabawek na Żywiecczyźnie.
2. Rozwijanie kompetencji społecznych, percepcyjnych i ruchowych.
3. Kształtowanie świadomości regionalnej oraz wiedzy o kulturze własnego środowiska.
4. Rozwijanie twórczej ekspresji poprzez działania plastyczne i ruchowe.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Dziecko:

- wymienia kilka tradycyjnych zabawek ludowych,
- opisuje, z czego były wykonywane dawne zabawki,
- rozumie różnice między zabawkami dawniej, a dziś,
- potrafi wypowiedzieć się na temat zabaw i zabawek,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę w pracy plastycznej.
- współpracuje w grupie i przestrzega zasad,
- potrafi dzielić się spostrzeżeniami i słuchać wypowiedzi innych,
- rozwija szacunek dla dziedzictwa kulturowego regionu.

METODY PRACY:

- **metoda pogadanki**
- **metoda pokazowa**
- **metoda aktywizująca**
- **metoda ekspresyjna**

FORMY PRACY

- praca **grupowa**
- praca **indywidualna**

- praca **zespołowa**

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- tradycyjne zabawki ludowe (karetki, klepoki, gliniane ptaszki, koniki itp.)
- pudełko do „magicznego odkrywania”,
- kolorowanki różnych zabawek ludowych z regionu
- materiały plastyczne: kredki, flamastry, plastelina, bibuła, papier, farby,
- ewentualnie rekwizyty regionalne (stroje, zdjęcia).

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczniów.

Nauczyciel wita dzieci ustaloną powitanką. Np.: „**Witom wszystkie dzieci!**” i zapowiada temat dzisiejszych zajęć, nie prezentując na razie przyniesionych zabawek – próbuje pytaniami ukierunkować dzieci. Rozmowa kierowana:

- W co lubicie się bawić?
- Jakie zabawki są Waszymi ulubionymi?

Nauczyciel zachęca dzieci do krótkich, spontanicznych wypowiedzi.

2. Wprowadzenie do tematu dawnych zabawek:

Nauczyciel kieruje rozmowę tak, aby w naturalny sposób przejść do zabaw i zabawek ludowych:

- *Jak myślicie: czy dawno temu, gdy Wasi dziadkowie byli mali, mieli takie same zabawki jak Wy?*
- *Jak mogły wyglądać dawne zabawki?*
- *Z czego można było je wykonać?*
- *Kto je robił?*

Swobodne wypowiedzi uczniów – nie należy przedłużać tego czasu.

Prowadzący pokazuje pudełko z ukrytą zabawką ludową. Może to być np.: *karetka, klepok, pukowka, konik, ptaszek itp.*

Dobrą praktyką, jest przyniesienie dwóch lub trzech rodzajów zabawek po kilka sztuk np. dwa klepoki i dwie karetki lub taczki.

Wprowadzenie teoretyczne i nawiązanie do historii regionu:

Dawne zabawki wykonywano z drewna, słomy, gliny, materiału, trocin. Rodziny robiły je samodzielnie, czasem uzdolnieni rzemieślnicy — cieśle, stolarze, garncarze. Wyrób

zabawek był później też sposobem na zarobek — sprzedawano je na jarmarkach i odpustach.

Jeśli są dostępne zabawki tradycyjne prowadzący proponuje, aby dłużej o nich nie rozmawiać. **„Przecież, zabawki wymyślono po to by się nimi bawić.”**

Prowadzący prosi dzieci, aby ustawiły się w rzędzie lub kilku rzędach w zależności od tego ile posiada zabawek każdego rodzaju. Np. dwa klepoki i dwie karetki lub taczki.

3. Część ruchowa:

Nauczyciel zapowiada zabawę. Będzie ona polegała na tym, aby dzieci pokazały, czy potrafią bawić się daną zabawką. Np. Wyścig klepoków (u starszych dzieci można wprowadzić slalom). Wyścig karetek lub taczek – dla utrudnienia można do taczek lub karetki włożyć lalkę szmaciankę czy też pluszaka, zwracając uwagę dzieci aby lalka lub miś nie wypadł z pojazdu. Dzieci dopingują się nawzajem i wspierają w prostych zawodach.

4. Utrwalenie tematu:

Prowadzący zajęcia przypomina raz jeszcze dzieciom zadając pytania:

- *Która zabawka najbardziej Wam się podobała? (oczekujemy regionalnej nazwy zabawki)*
- *Czy chcielibyście mieć taką zabawkę?*

Proponujemy dzieciom wykonanie pracy plastycznej – można wykonać swoją ulubioną zabawkę lub każde dziecko wykonuje to samo (kwestia wyboru prowadzącego zajęcia). Technika wykonania pracy jest dowolna – zależna od czasu trwania zajęć i możliwości grupy.

- Należy zwrócić uwagę dzieci na kolorystykę zabawek i odpowiednie użycie barw podczas wykonywania pracy plastycznej.
- Prowadzący zaprasza dzieci do wykonania pracy twórczej, jeśli czas na to nie pozwala, można przekazać dzieciom kartki prosząc nauczyciela by w czasie wolnym dzieci mogły pomalować i stworzyć w sali np. wspólną galerię zabawek.

5. Zakończenie:

Przed przystąpieniem do pracy plastycznej nauczyciel ponownie pokazuje tradycyjną zabawkę i omawia jak wygląda, jak jest zdobiona, można przypomnieć z czego jest wykonana. Jeśli jest taka możliwość, zebrane prace można opisać: **„Zabawki ludowe naszych przodków”** np. w formie gazetki ściennej.

SCENARIUSZE ZAJĘĆ REGIONALNYCH

Opieka merytoryczna, metodologiczna: Katarzyna Jopek

Opracowanie: Karolina Bałaś

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa przyznawanych przez
Ministra Edukacji w ramach programu Nasze Tradycje

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Zabawki ludowe - ptaszki (gwizdki)

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Rozwijanie wrażliwości muzycznej poprzez aktywne słuchanie i reagowanie na dźwięk
- Zapoznanie dzieci z ludowymi zabawkami dźwiękowymi - gwizdkami w kształcie ptaszków

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- rozpoznaje ptaszka-gwizdek jako ludową zabawkę dźwiękową,
- wie, że ptaszek wydaje dźwięk po napełnieniu go wodą,
- rozróżnia dźwięki krótkie i długie,
- łączy dźwięk z prostym zapisem graficznym (kropka-linia)
- odwzorowuje długość dźwięku w działaniach plastycznych,

Metody pracy: słuchowa, elementy integracji sensorycznej

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: ptaszki z gliny, plastelina, wiaderko z wodą, plansze z zapisem graficznym

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Wzór

5:

(trzy krótkie)

Można zastosować różne kolory kropek i linii, aby ułatwić dzieciom rozróżnianie wzorów.

Przebieg ćwiczenia

Nauczyciel prezentuje dzieciom kartki z kilkoma wzorami graficznymi. Wspólnie omawiają, co oznaczają kropki i linie, przypominając, że:

- kropka to **krótki dźwięk**,
- linia to **długi dźwięk**.

Następnie nauczyciel wydobywa z gwizdka-ptaszka **krótkie i długie dźwięki**, łącząc je w proste sekwencje. Zadaniem dzieci jest **uważnie posłuchać** i wskazać **ten wzór na kartce**, który najlepiej pasuje do zagranej sekwencji dźwięków.

4. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci otrzymują plastelinę. Zadaniem dzieci jest tworzenie prostych znaków muzycznych z materiału plastycznego:

- **krótkie dźwięki** przedstawiają poprzez uformowanie **małych kulek** z plasteliny,
- **długie dźwięki** przedstawiają poprzez uformowanie **długich linii** z plasteliny.

5. Utrwalenie materiału

Ułożone przez dzieci kulki i linie tworzą „zapisy dźwięków”. Po zakończeniu pracy nauczyciel kolejno prezentuje wykonane prace i odczytuje je muzycznie, grając na gwizdku-ptaszku sekwencje dźwięków odpowiadające ułożonym znakom. Dzieci słuchają i rozpoznają, czy zagrany dźwięk jest krótki czy długi, utrwalając w ten sposób związek między zapisem graficznym a brzmieniem.

6. Zakończenie

Na zakończenie zajęć dzieci siedzą w kręgu na dywanie. Nauczyciel wydobywa z gwizdka-ptaszka cichy, spokojny dźwięk, mówiąc, że ptaszek żegna się z dziećmi i idzie

spać. Dźwięk jest sygnałem do wyciszenia - dzieci uspokajają się, siedzą spokojnie i uważnie słuchają, aż dźwięk całkowicie wybrzmi.

Żegnamy się na tą samą melodię co w przywitaniu, śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Instrumenty - poznajemy dudziarza i dudy

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- zapoznanie dzieci z regionalnym instrumentem ludowym - **dudami**
- rozwijanie wrażliwości muzycznej i słuchowej

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa instrument ludowy - **dudy**
- wie, kim jest dudziarz i czym się zajmuje
- śpiewa fragment melodii ludowej „Ho, ho, ho - pięknie gro...”
- reaguje ruchem na zmiany tempa i dynamiki muzyki
- uczestniczy w zabawach muzyczno-ruchowych
- naśladowuje sposób gry na instrumencie

Metody pracy: słowna, pokazowa, naśladowcza, czynna

Formy pracy: zbiorowa

Środki dydaktyczne:

Ilustracja dud/dudy, obrazki do pokolorowania, pudełko, wełna, skóra, drewno

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel opowiada, że dawniej, kiedy na wsiach nie było radia ani telewizji, muzyka towarzyszyła ludziom na co dzień i być ważną częścią ich życia. Wyjaśnia, że w czasie świąt,

wesel i wspólnych spotkań zapraszano kapelę ludową, w której grali różni muzycy. Prowadzący zwraca uwagę, że jednym z najważniejszych muzyków w kapeli był dudziarz, a instrument, na którym grał - dudy - wydawały dźwięki słyszalne w całej wiosce.

Przedstawienie grafiki przedstawiającej instrument (lub pokaz instrumentu na żywo).

Rozmowa kierowana (krótko, prostym językiem):

- Z czego są zrobione dudy? (worek, piszczałki)
- Jak się na nich gra? (dmucha się i naciska)
- Gdzie dudziarz trzyma dudy? (na ramieniu) dzieci mogą **pokazać ramieniem**, jak trzymają dudy

3. Część muzyczno-ruchowa

Prowadzący wprowadza melodię „Ho, ho, ho - pięknie gro...”. Śpiewa fragment melodii a dzieci powtarzają. W trakcie objaśniamy tekst piosenki. Następnie wprowadzamy gesty przedstawiające śpiewany tekst:

- „ho, ho, ho” - rytmiczne klaskanie
- „na kamieniu” - stuknięcie dłońmi o podłogę
- „trzymo dudy na ramieniu” - gest trzymania instrumentu

Zabawa ruchowa - „Jestem dudziarzem”

Dzieci wstają, każde dziecko „dostaje” wyimaginowane dudy, następnie przy śpiewie melodii:

- poruszają się po sali
- na przerwę w muzyce - zatrzymują się jak posągi dudziarza

4. Część plastyczno-sensoryczna

Nauczyciel pokazuje dzieciom zamknięte pudełko lub worek i opowiada, że to jest *worek dudziarza*, w którym dawniej nosił on różne rzeczy potrzebne do gry na instrumencie. Wyjaśnia, że dudy były wykonywane z naturalnych materiałów i dlatego miały różne faktury.

Dzieci kolejno podchodzą do pudełka. Każde dziecko zamyka oczy lub nie zagląda do środka i wkłada rękę do pudełka. Zadaniem dziecka jest dotknąć przedmiotu, opisać, jaki jest

w dotyku (miękki, twardy, gładki, szorstki, ciepły, zimny) oraz spróbować odgadnąć, z czym może się kojarzyć.

Po wypowiedzi dziecka nauczyciel pokazuje przedmiot całej grupie i krótko wyjaśnia, dlaczego mógł on być używany dawniej (np. skóra - worek dud, drewno - piszczalki, wełna - element stroju dudziarza).

5. Utrwalenie materiału

Wspólne odśpiewanie 1 zwrotki „Ho, ho, ho - pięknie gro...”, rozdanie ilustracji dud do pokolorowania i ozdobienia w domu.

6. Zakończenie

Na tę samą melodię co w przywitaniu, zakańczamy zajęcia śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”.

Załączniki:

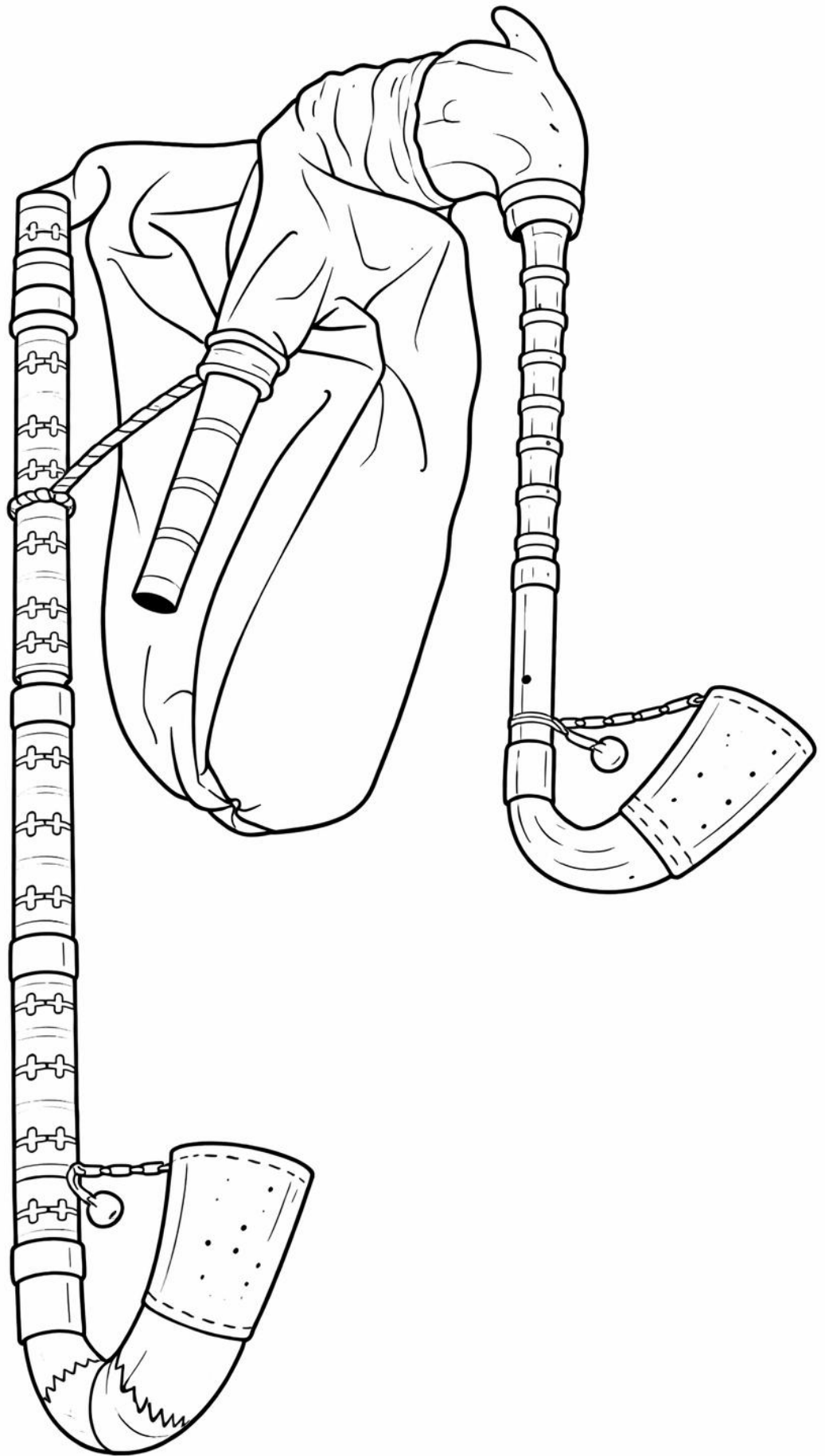
Tekst melodii:

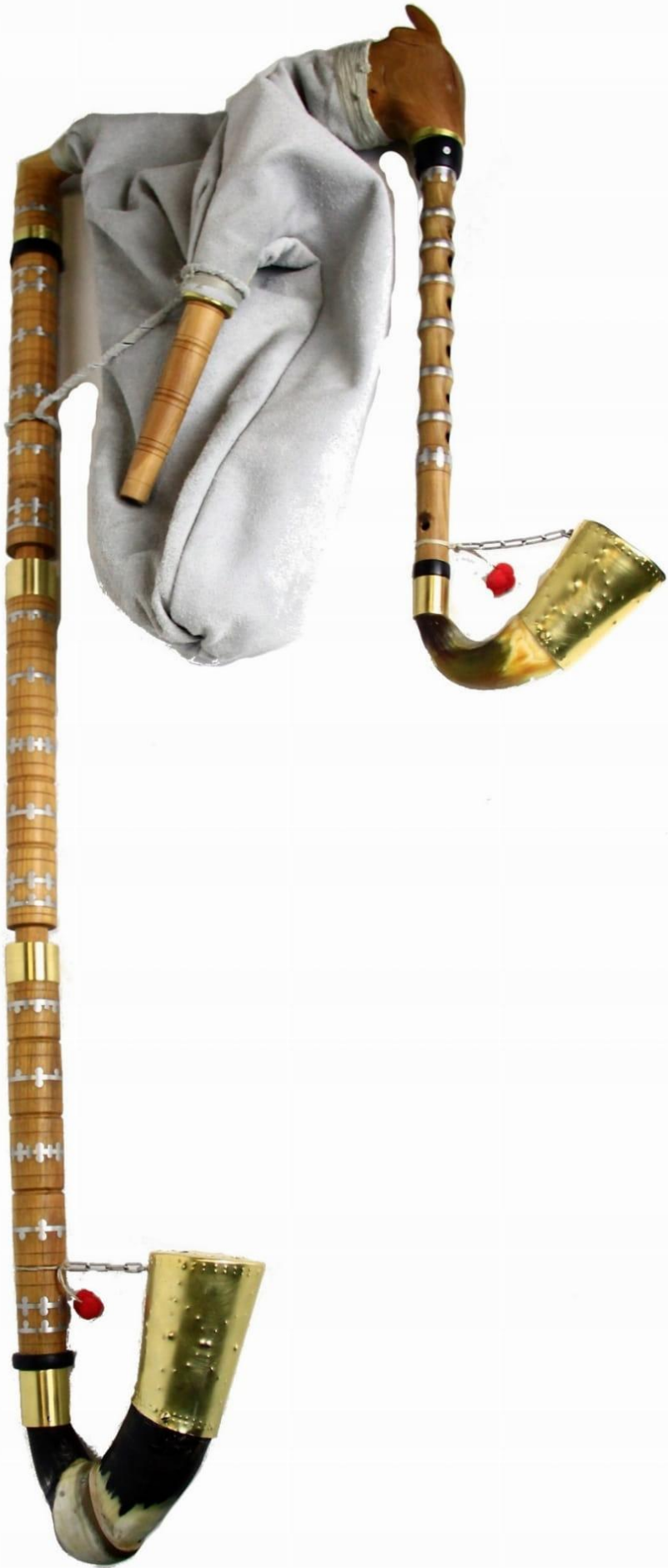
Ho ho ho pięknie gro x2

||:Siedzi duda na kamieniu

Trzymo dudy na ramieniu

Ho ho ho pięknie gro:||

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Instrumenty - poznajemy skrzypce (instrumenty smyczkowe)

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- rozwijanie wrażliwości muzycznej i słuchowej
- Zapoznanie dzieci z instrumentem smyczkowym - skrzypcami

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- potrafi nazwać poszczególne elementy skrzypiec
- śpiewa piosenkę „ a któz to tak gro”
- naśladuje gesty
- reaguje ruchem na muzykę
- koloruje ilustracje skrzypiec

Metody pracy: słowna, pokazowa, naśladowcza, czynna

Formy pracy: zbiorowa

Środki dydaktyczne: ilustracja skrzypiec/skrzypce, skrzypce do kolorowania, kredki, mazaki, pastele itp.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel opowiada dzieciom, że dawniej w każdej wiosce był skrzypek, który potrafił sprawić, że muzyka „śpiewała”. Wyjaśnia, że skrzypce to instrument smyczkowy, na którym gra się przy pomocy smyczka, a ich dźwięk może być cichy i delikatny albo szybki

i taneczny. Nauczyciel tłumaczy, że skrzypce często grały razem z innymi instrumentami w kapeli ludowej, a ich zadaniem było prowadzenie melodii. Następnie pokazuje ilustrację skrzypiec/instrument i zwraca uwagę na ich kształt, budowę, struny oraz smyczek.

3. Część muzyczno-ruchowa

Nauka melodii „A któz to tak gro”.

Nauczyciel śpiewa piosenkę w całości, a dzieci słuchają. Następnie nauczyciel powtarza po jednym wersie, zachęcając dzieci do wspólnego śpiewu. Podczas śpiewania nauczyciel wykonuje gesty ilustrujące treść piosenki – na słowach „zagro na skrzypeckach” pokazuje ruch smyczka, a dzieci naśladują grę na skrzypcach, analogicznie, „jo grom jo grom na dudeckach” pokazujemy gestem grę na dudach.

4. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci otrzymują rysunek skrzypiec, zajmują miejsca w ławeczkach i kolorują ilustrację, utrwalając wygląd poznanego instrumentu.

5. Utrwalenie materiału

Nauczyciel pyta dzieci:

- Jak nazywa się instrument?
- Czym gra się na skrzypcach?
- Czy skrzypce mogą grać cicho i głośno?

Na zakończenie dzieci wykonują „ukłon skrzypka” i jeszcze raz pokazują, jak porusza się smyczek. Dodatkowo, można utrwalić nowo poznaną melodię.

6. Zakończenie

Wyciszenie na siedząco w kole do spokojnej melodii na skrzypcach. Żegnamy się na tą samą melodię co w przywitaniu, śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”.

Załączniki:

Tekst piosenki „A któz to tak gro”

A któz to tak gro, a któz to ta gro

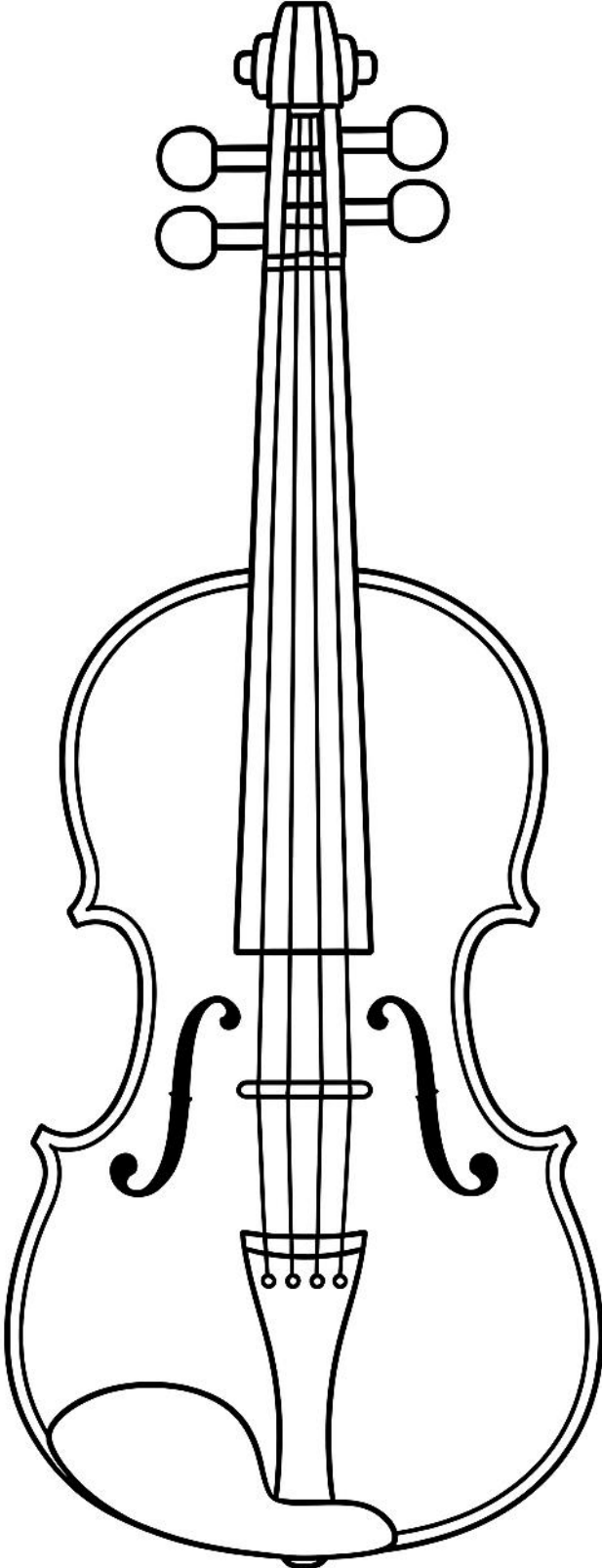
Jo grom jo grom na dudeckak

Hanka zagro na skrzypeckach

Któz nom zaśpiewo? Któz nom zaśpiewo?

Ilustracja skrzypiec:

Scenariusz zajęć

Temat: Instrumenty - poznajemy piszczałki i trombity

Czas trwania: 30 minut

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10/20

Cele ogólne:

- zapoznanie dzieci z regionalnymi instrumentami ludowymi - **piszczałka, trombity**
- rozwijanie wrażliwości muzycznej i słuchowej

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- nazywa instrumenty
- naśladuje głosem dźwięki
- odwzorowuje zasłyszane dźwięki na kartce
- rozróżnia dźwięki krótkie i długie
- dostrzega różnice między instrumentem melodycznym a sygnałowym
- doskonali koordynację ruchowo-słuchową

Metody pracy: słowna, czynna, naśladowcza

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: kartka papieru, kredki, ilustracja trombity i piszczałki/instrumenty

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel opowiada dzieciom, że dawno temu, kiedy ludzie mieszkali wysoko w górach, bardzo dużo czasu spędzali na halach, pilnując owiec. Bacowie i juhasi musieli się ze sobą

porozumiewać na dużą odległość, dlatego powstały instrumenty pasterskie, które było słyhać bardzo daleko.

Wyjaśnia, że piszczałki wykonywano najczęściej z drewna lub kory drzew i służyły do grania prostych melodii, umilania czasu na hali oraz naśladowania dźwięków przyrody. Trombity natomiast były długimi instrumentami drewnianymi, na których nie grano melodii, lecz sygnały. Ich dźwięk ostrzegał, wzywał, informował - na przykład o niebezpieczeństwie, rozpoczęciu wypasu lub ważnym wydarzeniu.

Nauczyciel podkreśla, że dźwięk trombity niósł się po całych górach, a piszczałka była bliżej człowieka - do grania dla siebie, owiec i natury.

Dodatkowo, można wprowadzić element kobiecego wyskania, który pozwalał kobietom komunikować się za pomocą głosu.

Nauczyciel pokazuje ilustracje piszczałki i trombity, zwracając uwagę na:

- długość instrumentów,
- materiał, z którego były wykonane,
- różnicę w dźwięku (krótki-długi, cichy-głośny).

Dzieci pokazują rękami, który instrument jest krótki (piszczałka), a który długi (trombita).

3. Część muzyczno-ruchowa

„Wołanie na holi”

Przebieg:

Dzieci poruszają się swobodnie po sali. Nauczyciel wydaje sygnały:

- krótki dźwięk - dzieci zatrzymują się (jak owce),
- długi dźwięk - dzieci idą powoli (wędrówka po hali),
- dwa krótkie dźwięki - dzieci zmieniają kierunek,
- jeden długi - dzieci zbierają się w jedno miejsce.

Nauczyciel tłumaczy, że tak właśnie pasterze dawali znaki i sygnały.

4. Część plastyczno-sensoryczna

Nauczyciel opowiada dzieciom, że kiedy pasterz grał na piszczałce albo trombitach, dźwięk niósł się po górach i „odbijał się” od skał. Wyjaśnia, że dzieci spróbują teraz narysować dźwięk, który słychać było na hali.

Każde dziecko otrzymuje kartkę, a nauczyciel demonstruje, jak można rysować dźwięk:

- krótkie kreski lub kropki - dźwięk piszczałki,
- długie, falujące linie - dźwięk trombity,
- cienkie linie - cichy dźwięk,
- grube linie - głośny dźwięk.

Nauczyciel kolejno wydaje głosem różne dźwięki („fu”, „fiu”, „tuuuu”), a dzieci rysują to, co słyszą, reagując ruchem ręki.

5. Utrwalenie materiału

Nauczyciel zaprasza dzieci do wspólnego kręgu. Pokazuje kolejno ilustracje lub gestami naśladuje grę na piszczałce i trombicie. Dzieci mają za zadanie rozpoznać instrument i powiedzieć, do czego służył:

- piszczałka - granie melodii, umiłanie czasu na hali,
- trombita - wołanie, dawanie sygnałów, ostrzeganie.

Następnie nauczyciel wydaje krótkie i długie dźwięki głosem („fu”, „tuuuu”), a dzieci pokazują ruchem:

- krótkie dźwięki – podnoszą rękę do góry,
- długie dźwięki – wyciągają ręce szeroko.

6. Zakończenie

Nauczyciel opowiada, że pasterze kończyli dzień spokojnie, gdy owce wracały do zagrody. Zaprasza dzieci do wyciszenia. Dzieci zamykają oczy, siadają wygodnie, a nauczyciel cicho nuci melodię imitując piszczałkę. Na tą samą melodię co w przywitaniu, zakańczamy zajęcia śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Zabawki Ludowe - koniki

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Zapoznanie dzieci z ludową zabawką - konikiem,

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- rozpoznaje konika jako zabawkę ludową,
- śpiewa fragmenty melodii ludowych,
- reaguje ruchem na tempo i charakter muzyki,
- uczestniczy w zabawach sensorycznych i ruchowych

Metody pracy: naśladowcza

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: drewniany konik, ilustracja konika, kredki, flamastry itp.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel trzyma w rękach ludowego konika i nie zapowiadając tematu słowami, wprowadza dzieci w świat zajęć poprzez śpiew. W wolnym tempie, z wyraźną artykulacją, wykonuje fragment melodii ludowej:

*„Ej mom koniusie piykne, same malowane,
ej stojom lone w stajni, złotem podkuwane...”*

Następnie prowadzący prowadzi rozmowę kierowaną z dziećmi zadając pytania takie jak:

- co to znaczy złotem podkuwane
- co to jest podkowa? czego jest symbolem?
- gdzie koniki stoją?

3. Część muzyczno-ruchowa

Nauczyciel śpiewa krótkie fragmenty, a dzieci powtarzają pojedyncze wersy lub charakterystyczne słowa. Tempo jest spokojne, co pozwala dzieciom na swobodne zapamiętywanie melodii i tekstu.

W kolejnym etapie do śpiewu dołączany jest rytm wykonywany ciałem. Dzieci wystukują rytm piosenki dłońmi o kolana, naśladując spokojny krok konika jadącego wolno. Nauczyciel podkreśla, że jest to wolna jazda konika – step. Następnie nauczyciel zmienia charakter wykonania. Informuje dzieci, że konik zaczyna jechać szybciej. Melodia wykonywana jest w żywszym tempie, a dzieci wystukują rytm dłońmi o podłogę, mocniej i szybciej, naśladując galop konia. Ćwiczenie jest kilkakrotnie powtarzane z naprzemienną zmianą tempa. Dzieci uczą się uważnego słuchania melodii i reagowania na sygnały muzyczne.

4. Część plastyczno-sensoryczna

Po zakończeniu aktywności ruchowo-rytmicznej nauczyciel zaprasza dzieci do części plastycznej zajęć. Dzieci przechodzą do stolików i zajmują przygotowane miejsca. Każde dziecko otrzymuje ilustrację przedstawiającą ludowego konika, przeznaczoną do kolorowania, a także odpowiednie materiały plastyczne (kredki/ flamastry).

5. Utrwalenie materiału

Po zakończeniu pracy plastycznej dzieci porządkują swoje miejsca i wracają na dywan, gdzie ponownie siadają w kręgu. Nauczyciel inicjuje rozmowę kierowaną, nawiązującą do wcześniejszych treści zajęć. W przystępny sposób opowiada o pracy na roli oraz o tym, jak ważną rolę zwierzęta - w szczególności konie - pełniły dawniej w gospodarstwie. Dodatkowo,

jeśli pozwoli na to czas, nauczyciel proponuje dzieciom wspólne nauczenie się krótkiej melodii ludowej „Ciong konicku, ciong”. Melodia wykonywana jest w prosty sposób - nauczyciel śpiewa krótkie frazy, a dzieci je powtarzają, akompaniując sobie delikatnym ruchem lub wystukiwaniem rytmu.

6. Zakończenie

Żegnamy się na tą samą melodię co w przywitaniu, śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”.

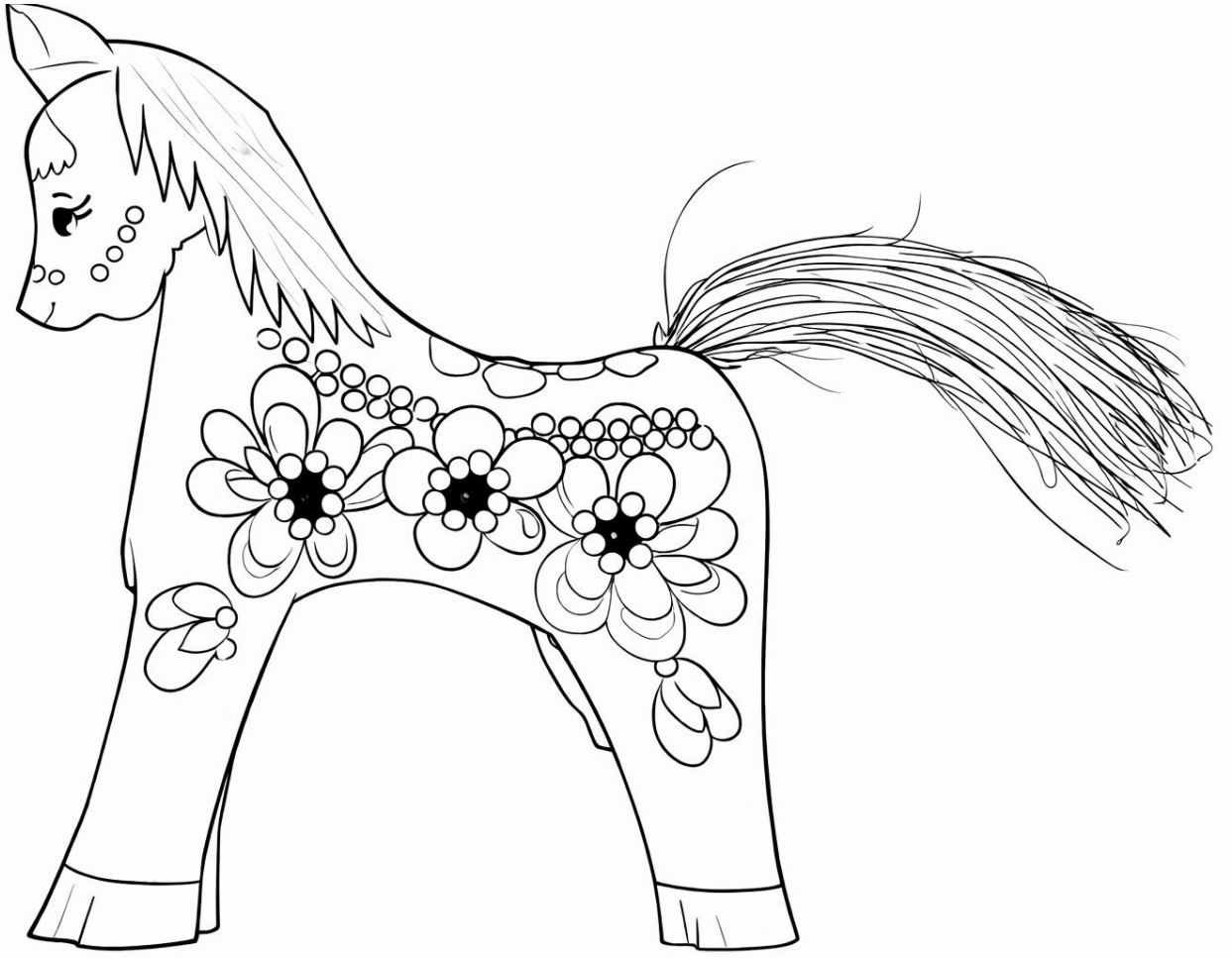
Załączniki:

Tekst „Ej mom koniusie pięknie”

*Ej mom koniusie piękne same malowane
ej stojom łone w stajni złotem podkuwane*

Tekst: „Ciong konicku ciong”

*Ciong konicku, ciong
póki bydzies mógl
zajadymy do zagrody dostaniesz tam siana wody
ciong konicku ciong*

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Zabawki ludowe - grzechotka

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

Zapoznanie dzieci z grzechotką jako prostą, ludową zabawką dźwiękową

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- poznaje grzechotkę jako instrument i zabawkę ludową,
- potrafi wykonać grzechotkę z różnych, prostych materiałów,
- rozróżnia dźwięk cichy i głośny, wolny i szybki,
- uczestniczy we wspólnym muzykowaniu,
- dzieli się swoimi spostrzeżeniami podczas rozmowy kierowanej.

Metody pracy: sensoryczna, słuchowa, naśladowcza, rozmowa kierowana

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: gotowa grzechotka (przykład), materiały do wykonania grzechotek (pojemniki, ryż, kasza, groch, fasola, kamyczki), taśma klejąca, zakrętki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siadają w kole wraz z prowadzącym a nauczyciel rozpoczyna zajęcia od przywitania „Dzień dobry dzieci” - dzieci odpowiadają: „Dzień dobry Pani”.

2. Wprowadzenie do tematu

Dzieci siedzą w kręgu. Nauczyciel pokazuje gotową grzechotkę, ale nie potrząsa nią od razu. Zachęca dzieci do zgadywania, co może być w środku i dlaczego przedmiot może wydawać dźwięk.

Następnie nauczyciel delikatnie potrząsa grzechotką. Dzieci słuchają i określają, czy dźwięk jest:

- cichy czy głośny,
  - szybki czy wolny,
  - przyjemny czy szorstki.
3. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci przechodzą do stolików. Każde dziecko otrzymuje:

- pojemnik (np. plastikową buteleczkę, pudełko po jajku niespodziance, rolkę po ręczniku),
- różne materiały sypkie: ryż, kaszę, groch, fasolę, kamyczki,
- taśmę klejącą / zakrętki / naklejki.

Dzieci **samodzielnie wysypują wybrane materiały** do pojemników, słuchając dźwięku po każdym dodaniu. Nauczyciel zachęca do porównywania:

„Która grzechotka brzmi ciszej?”

„Która jest cięższa?”

„Która brzmi szybciej?”

4. Część muzyczno-ruchowa

Po zakończeniu wykonywania grzechotek dzieci porządkują swoje miejsca i siadają w kręgu na dywanie, trzymając wykonane przez siebie instrumenty. Nauczyciel przypomina dzieciom poznaną wcześniej prostą melodię, a następnie proponuje wspólne muzykowanie.

Nauczyciel wykonuje melodię głosem, a dzieci akompaniują grzechotkami, potrząsając nimi zgodnie z charakterem utworu (dzieci naśladują ruchy prowadzącego). Dzieci reagują na tempo melodii - przy wolniejszym fragmencie grają delikatnie i spokojnie, przy żywszym - energiczniej. Nauczyciel czuwa nad tym, aby dzieci słuchały się nawzajem i wspólnie tworzyły muzykę.

Ćwiczenie jest kilkakrotnie powtarzane. Dzieci uczą się, że muzykę można tworzyć razem, słuchając siebie nawzajem, oraz że wykonany własnoręcznie instrument może stać się częścią wspólnego muzykowania.

5. Utrwalenie materiału

Na zakończenie zajęć dzieci, siedząc w kręgu, wspólnie z prowadzącym utrwalają poznane dotychczas piosenki. Nauczyciel inicjuje śpiew znanych melodii, a dzieci aktywnie włączają się w wykonanie, śpiewając oraz akompaniując na własnoręcznie wykonanych grzechotkach. Tempo i dynamika piosenek są dostosowywane do możliwości grupy, tak aby dzieci mogły swobodnie uczestniczyć we wspólnym muzykowaniu.

Po zakończonym śpiewie nauczyciel przechodzi do **rozmowy kierowanej**, podsumowującej zajęcia. Nawiązuje do wykonanych przez dzieci instrumentów i pyta, z jakich materiałów można zrobić grzechotkę oraz dlaczego różne materiały dają różne dźwięki. Dzieci dzielą się swoimi spostrzeżeniami, opisują, co znajdowało się w ich grzechotkach i jak wpływało to na brzmienie instrumentu.

6. Zakończenie

Na tą samą melodię co w przywitaniu, zakańczamy zajęcia śpiewając „Do widzenia dzieci” wraz z odpowiedzią „Do widzenia Pani”

SCENARIUSZE ZAJĘĆ REGIONALNYCH

Opieka merytoryczna, metodologiczna: Katarzyna Jopek

Opracowanie: Agnieszka Sikora

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa przyznawanych przez
Ministra Edukacji w ramach programu Nasze Tradycje

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Być góralem

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Rozwijanie wrażliwości muzycznej dzieci
- Zapoznanie z kulturą góralską
- Rozwijanie ekspresji ruchowej i muzycznej
- Kształtowanie poczucia przynależności do tradycji regionalnych

Cele szczegółowe:

- słucha muzyki ludowej i reaguje na jej charakter
- naśladuje proste rytmy i ruchy taneczne
- uczestniczy w zabawach muzyczno-ruchowych
- wyraża emocje poprzez ruch i dźwięk

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- indywidualna
- w kole

Środki dydaktyczne:

- nagrania muzyki góralskiej
- ilustracje górali i strojów regionalnych
- instrumenty perkusyjne (tamburyn, bębenek, trójkąt)
- kolorowe chusty
- kartki i kredki

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci stoją w kole. Nauczyciel wita się piosenką na melodię prostego rytmu:

*Hej, hej, witom was,
zabawy wnet zacońc cos*

2. Wprowadzenie do tematu

Rozmowa kierowana:

- Kim jest góral?
- Gdzie mieszkają górale? (pokaz ilustracji, wskazanie regionu)
- Gdzie możemy usłyszeć muzykę góralską kiedyś a dziś?

Nauczyciel prezentuje fragment góralskiej melodii i prosi dzieci o opis nastroju muzyki.

3. Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie i wyklaskiwanie rytmu
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem

wspólne, powolne śpiewanie piosenki

4.. Część muzyczno-ruchowa

Zabawa „Echo w górach”

- nauczyciel wystukuje prosty rytm, dzieci go powtarzają

- gdy dzieci opanują powtarzanie prostych rytmów, rolę prowadzącego przejmują pojedyncze osoby i samodzielnie wymyślają krótki rytm, który następnie jest powtarzany przez pozostałe dzieci.

5. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci kolorują górala lub góralkę:

- poznają przy tym elementy stroju

Podczas pracy w tle cicho odtwarzana jest muzyka góralska.

6.. Zakończenie

Dzieci siadają w kole. Nauczyciel pyta:

- Co zapamiętałyście o góralach?
- Jaka była muzyka góralska?

Relaksacji na podłodze do spokojniejszej melodii

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Strój górali

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Poznanie elementów stroju górali żywieckich
- Rozwijanie wrażliwości muzycznej
- Nauka piosenki regionalnej
- Rozwijanie ekspresji ruchowej

Cele szczegółowe dziecko:

- rozpoznaje wybrane elementy stroju górali żywieckich
- słucha muzyki ludowej i reaguje ruchem
- uczy się piosenki ludowej (I i II zwrotka)
- uczestniczy w zabawach muzyczno-ruchowych

Metody pracy:

- aktywne słuchanie muzyki
- metoda naśladowcza
- rozmowa kierowana
- zabawy muzyczno-ruchowe

Formy pracy:

- zbiorowa
- indywidualna
- w kole

Środki dydaktyczne:

- nagrania muzyki góralskiej
- elementy stroju (np. kapelusz, gorset, spódnica, korale)
- sylweta „górala” na kartce
- wycięte elementy stroju
- klej

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siedzą w kole:

*Hej, hej, witom wos,
zabawy wnet zacońc cos*

2. Wprowadzenie do tematu

Rozmowa kierowana:

- Kim są górale żywieccy?
- Gdzie mieszkają? (Beskid Żywiecki)
- Jak wyglądają ich stroje?

Nauczyciel pokazuje prawdziwe elementy stroju, dzieci je oglądają i nazywają.

3. Część muzyczno-ruchowa

Dzieci słuchają fragmentu muzyki ludowej z regionu Żywiecczyzny.

Rozmowa:

- Czy muzyka jest szybka czy wolna?
- Do czego pasuje - do tańca czy do odpoczynku?

4. Nauka piosenki

Nauka I i II zwrotki piosenki

Weselon sie

- metoda powtarzania wers po wersie, z klaskaniem rytmu.

5. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci przyklejają elementy stroju do sylwety górala/góralki na kartce.

6. Zakończenie

Krótką rozmowa:

Jakie elementy stroju zapamiętaliśmy?

Relaks siedząc przy spokojnej muzyce ludowej.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Strój górali

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Utrwalenie wiedzy o stroju górali żywieckich
- Rozwijanie umiejętności wokalnych
- Rozwijanie koordynacji ruchowej

Cele szczegółowe/ dziecko:

- nazywa elementy stroju regionalnego
- śpiewa kolejne zwrotki piosenki ludowej
- reaguje ruchem na muzykę
- współpracuje w zabawie zespołowej

Metody pracy:

- rozmowa kierowana
- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- działania praktyczne

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole
- zespołowa

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- nagrania muzyki ludowej
- manekin / duża sylweta postaci
- elementy stroju do nakładania
- chusty

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci siedzą w kole:

*Hej, hej, witom was,
zabawy wnet zacońc cos*

2. Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel pokazuje elementy stroju:

- co nosi góral? co nosi góralka?
- do czego służy pas/kapelusz/korale?

Dzieci próbują dopasować element do postaci (męski/damski).

3. Nauka piosenki

Nauka i utrwalenie III i IV zwrotki piosenki „Weselon sie”

- powtarzanie wers po wersie + klaskanie rytmu.

4. Część muzyczno-ruchowa

Dzieci maszerują jak po wybiegu i prezentują ruchami elementy stroju:

- kapelusz - pokazuje rondo wokół głowy
- pas - ręce na biodrach
- kierpce - dwa głośne tupnięcia

Zmiana tempa muzyki = zmiana kroku (wolno/szybko).

5. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci w małych grupach kolejno „ubierają” manekina/sylwetę:

- dopasowują element

- nazywają go na głos
- mówią czy to część stroju górala czy góralki

6. Zakończenie

Krąg podsumowujący:

- Jakie części stroju zapamiętaliśmy?

Krótki relaks przy spokojnym fragmencie muzyki.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Pasterstwo 1

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Rozwijanie wrażliwości słuchowej i muzycznej
- Kształtowanie koncentracji uwagi
- Zapoznanie dzieci z życiem pasterzy w górach

Cele szczegółowe/ dziecko:

- rozpoznaje dźwięk dzwonka pasterskiego
- lokalizuje źródło dźwięku
- śpiewa 1. i 2. zwrotkę piosenki „Łokoło Górecki”
- reaguje ruchem na muzykę i sygnał dźwiękowy
- umie odpowiedzieć kim jest baca

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- w kole
- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- nagrania muzyki góralskiej
- ilustracje owiec i pasterza
- dzwonek pasterski

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci stoją w kole. Nauczyciel wita się piosenką na melodię prostego rytmu:

Hej, hej, witom was,

zabawy wnet zacońc cos

2. Wprowadzenie do tematu

Kim jest baca?

- Co robią pasterze w górach?

Nauczyciel pokazuje ilustracje.

3. Nauka piosenki

Nauka 1. i 2. zwrotki piosenki „Łokoło Górecki”:

- nauczyciel śpiewa wers, dzieci powtarzają

- kołysanie się na boki

4. Część muzyczno-ruchowa

Zabawa pasterska - „Gdzie dzwoni?”

- dzieci zamykają oczy
- nauczyciel dzwoni w różnych miejscach sali
- dzieci wskazują kierunek dźwięku
- następnie dzieci poruszają się w stronę dzwonka

5. Część plastyczno-sensoryczna

Dzieci otrzymują kartkę z narysowaną sylwetą owcy.

- Przyklejają kawałki waty / bibuły / kuleczki z papieru jako wełnę.
- Podczas pracy nauczyciel delikatnie dzwoni dzwonkiem - dzieci reagują, podnosząc głowę lub wskazując kierunek dźwięku.

6. Zakończenie

Krótką rozmowa podsumowująca

Dzieci kładą się na dywanie - „owce odpoczywają na łące”.

Nauczyciel nuci spokojną melodie, dzieci wyobrażają sobie że leżą na łące.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Pasterstwo

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Kształtowanie refleksu
- Rozwijanie ekspresji ruchowej
- Rozwijanie kontroli ruchu i koncentracji

Cele szczegółowe/dziecko

- rozróżnia sytuację zagrożenia i bezpieczeństwa
- śpiewa 1. i 2. zwrotkę piosenki „Weselon się”
- reaguje ruchem i bezruchem na sygnał

Metody pracy:

- metoda naśladowcza
- metoda aktywnego słuchania muzyki
- zabawy muzyczno-ruchowe
- działania praktyczne (praca plastyczna)
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- w kole
- zespołowa
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- sylwety wilka i owcy
- różne faktury (wata, karton, papier szorstki)
- nagrania muzyki

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci stoją w kole.

Nauczyciel wita się piosenką na melodię prostego rytmu:

Hej, hej, witom was,

zabawy wnet zacońc cos

2. Wprowadzenie do tematu:

Kto zagraża owcom?

Jak owce się zachowują, gdy boją się wilka?

3. Nauka piosenki

Nauka 1. i 2. zwrotki „Weselon sie”

- śpiew z prostą ilustracją ruchową

4. Część muzyczno-ruchowa

Zabawa pasterska – „Wilk i owce”

- „wilka nie ma” - dzieci chodzą
- „wilk idzie” -dzieci zastygają bez ruchu

5. Część plastyczno-sensoryczna

Wilk czy owca?”

- dzieci wyklejają owcę miękkim materiałem
- wilka - szorstkim
- dotykają i porównują faktury

6. Zakończenie

powtórzenie wiadomości:

- nauczyciel zadaje pytanie co dzieci nauczyły się na lekcji
- wyciszenie przy spokojnej melodii:

- nauczyciel śpiewa spokojną melodię którą dzieci nauczyła a dzieci z zamkniętymi oczami mruczą ją pod nosem.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Pasterstwo

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Podsumowanie wiedzy o pasterstwie
- Rozwijanie umiejętności naśladowania
- Kształtowanie współpracy w grupie

Cele szczegółowe / dziecko:

- wie, dlaczego owce podążają za bacą
- naśladuje ruchy i tempo prowadzącego
- śpiewa 3. i 4. zwrotkę piosenki „Weselom się”

Metody pracy:

- rozmowa kierowana
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- metoda aktywnego słuchania muzyki
- działania plastyczno-sensoryczne

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole
- indywidualna
- zespołowa

Środki dydaktyczne:

- nagrania muzyki
- karty pracy z drogą
- trójkąt

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci stoją w kole. Nauczyciel wita się piosenką na melodię prostego rytmu:

Hej, hej, witom was,

zabawy wnet zacońc cos

2. Wprowadzenie do tematu

Dlaczego owce chodzą za bacą?

Kim jest baca dla owiec?

3. Nauka piosenki

Nauka 3. i 4. zwrotki „Weselon sie”

4. Część muzyczno-ruchowa

„Podążaj za bacą”

- jedno dziecko jest bacą
- reszta naśladuje jego ruchy i tempo
- zmiana prowadzącego przez sygnał na trójkącie

5. Część plastyczno-sensoryczna

Droga za bacą”

Każde dziecko dostaje kartkę z narysowaną drogą

- dzieci prowadzą palcem drogę którą baca przeszedł z owcami
- po drodze dziecko natrafia na różne tekstury
- kiedy dziecko palcem napotka jakąś teksturę na drodze musi opisać co czuje
- ćwiczenie koncentracji i precyzji

6. Zakończenie

- utrwalenie materiału w formie pytań

- wyciszenie - głęboki oddech w ciszy (wilk zniknął z pola i owca mogą wreszcie odpocząć)

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Pasterstwo 2

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Rozwijanie reakcji na sygnał i ciszę
- Doskonalenie orientacji w przestrzeni
- Utrwalenie wiedzy o pracy pasterza

Cele szczegółowe/dziecko:

- reaguje na ciszę i sygnał dźwiękowy
- porusza się po sali w sposób kontrolowany
- śpiewa 3. i 4. zwrotkę piosenki „Łokoło Górecki”
- wie, czym jest kosor

Metody pracy:

- metoda naśladowcza
- zabawy ruchowe
- rozmowa kierowana
- działania sensoryczne
- metoda aktywnego słuchania muzyki

Formy pracy:

- indywidualna
- w kole
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- obręcz / taśma wyznaczająca kosor
- duży arkusz papieru
- wycięte sylwety owiec
- nagrania muzyki ludowej

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Dzieci stoją w kole. Nauczyciel wita się piosenką na melodię prostego rytmu:

*Hej, hej, witom was,
zabawy wnet zacońc cos*

2.

Wprowadzenie do tematu:

- Dlaczego owce muszą być razem?
- Co to jest kosor?

3. Nauka piosenki

Nauka 3. i 4. zwrotki „Łokoło Górecki”

- nauczyciel mówi tekst piosenki a dzieci rytmicznie powtarzają
- nauczyciel tłumaczy słowa gwarowe
- nauczyciel śpiewa krótkie frazy melodii, a dzieci powtarzają
- wspólne śpiewanie zwrotek

4. Część muzyczno-ruchowa

dzieci chodzą po sali

- na ciszę lub sygnał (np. dzwonnka) szybko wchodzą do kosoru
- zadanie powtarzamy kilkakrotnie

5. Część plastyczno-sensoryczna

dzieci doklejają owce do narysowanego kosoru

(muszą tak wklejać owce żeby wszystkie zmieściły się w kosorze namalowanym na kartce)

6. Zakończenie

- rozmowa podsumowująca

- nauczyciel zadaje pytanie czego dzieci nauczyły się na zajęciach

Relaksacja:

Liczenie owiec.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Chojka*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- rozwijanie wrażliwości muzycznej dzieci
- wprowadzenie dzieci w świąteczny i zimowy nastrój
- kształtowanie umiejętności utrzymania jednego tempa w muzyce
- rozwijanie ekspresji ruchowej przy muzyce

Cele szczegółowe / dziecko:

- uważnie słucha kolędy i rozpoznaje jej charakter
- śpiewa kolędę w jednym, równym tempie
- porusza się zgodnie z tempem muzyki
- reaguje ruchem na sygnał muzyczny
- rozumie, że muzyka może być wolna, umiarkowana lub szybka

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- nagranie kolędy „Chojka”
- ilustracja choinki zimą
- ilustracja dawnej choinki
- delikatna muzyka instrumentalna
- kolorowe chusty

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

- nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:
- *Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*
- dzieci delikatnie kołyszą się na boki, przygotowując ciało do ruchu

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- czym kojarzy wam się zima?
- co robimy w święta?
- dlaczego choinka jest ważna w czasie świąt?
- nauczyciel pokazuje ilustrację choinki i opowiada o tym jak kiedyś wyglądała i czym się różni.

3. Nauka piosenki:

nauc

- nauczyciel śpiewa pierwszą frazę kolędy
  - dzieci powtarzają
  - nauka odbywa się wers po wersie
- Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie i wyklaskiwanie rytmu
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem
- wspólne, powolne śpiewanie piosenki

4. Część muzyczno-ruchowa

„Rosnąca choinka”

- dzieci maszerują po sali w równym tempie muzyki
- na akcent w muzyce dzieci zatrzymują się i przykucają - „mała choinka”
- gdy melodia powoli idzie w górę, dzieci powoli wstają, unosząc ręce - „choinka rośnie”
- po zakończeniu melodii dzieci wracają do marszu
- zabawę powtarzamy kilkakrotnie, ćwicząc tempo, akcent i uważne słuchanie muzyki

5. Część plastyczno-sensoryczna

- dzieci otrzymują kartkę z choinką
- przyklejają papierowe ozdoby
- w tle cicho gra muzyka
- dzieci pracują spokojnie i uważnie

6. Zakończenie

dzieci siadają w kole, a nauczyciel zadaje pytania:

- czego dziś słuchałyśmy?
- jaka była muzyka?
- czy tempo naszej kolędy było szybkie czy spokojne?

dzieci kładą się na dywanie:

- krótki relaks przy cichej melodii śpiewanej przez nauczyciela

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Do sopecki*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- uwrażliwianie na melodię
- uwrażliwianie na wysokość dźwięków (niski - wysoki)
- wprowadzenie dzieci w świąteczny, spokojny nastrój
- rozwijanie ekspresji ruchowej przy muzyce

Cele szczegółowe / dziecko:

- uważnie słucha pastorałki i rozpoznaje jej spokojny charakter
- rozróżnia, kiedy melodia idzie w górę, a kiedy w dół
- ilustruje melodię ruchem ciała
- śpiewa fragmenty pastorałki zgodnie z melodią
- reaguje ruchem na zmiany wysokości dźwięku

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

nagranie pastorałki „Do sopecki”

- ilustracja szopki
- delikatna muzyka instrumentalna
- kolorowe wstążki lub chusty

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

- dzieci stoją w kole
- nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:
*Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*
- dzieci klaszczą powoli, przygotowując się do zajęć

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- czym jest szopka?
- kto znajduje się w szopce?
- dlaczego ludzie idą „do sopecki”?

nauczyciel pokazuje ilustrację szopki i krótko ją omawia

3. Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie i wyklaskiwanie rytmu
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem
- wspólne, powolne śpiewanie pastorałki z ilustrowaniem melodii ruchem rąk

4. Część muzyczno-ruchowa

dzieci otrzymują wstążki lub chusty

- poruszają nimi:
- wysoko - gdy muzyka brzmi wysoko
- nisko - gdy muzyka brzmi nisko

nauczyciel zwraca uwagę na:

- płynność ruchów
- uważne słuchanie melodii

5. Część plastyczno-sensoryczna

„Podłoga w szopce”

- dzieci otrzymują kartkę z szopką
- wyklejają podłogę różnymi materiałami
- w tle cicho gra muzyka
- dzieci dotykają i porównują faktury

6. Zakończenie

rozmowa: czym jest szopka i o czym była pastorałka

- dzieci kładą się wygodnie na dywanie
- nauczyciel śpiewa spokojną piosenkę, dzieci odpoczywają

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Dziecino małe*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- zachęcanie do improwizowania ruchem i głosem
- budowanie odwagi w muzycznym działaniu
- uwrażliwianie na spokojny, liryczny charakter kolędy

Cele szczegółowe / dzieci:

- improwizuje ruch do muzyki
- improwizuje głosem na prostych dźwiękach
- reaguje na nastrój muzyki
- wyraża emocje poprzez ruch i dźwięk
- uczestniczy w działaniach muzycznych bez oceniania

Metody pracy:

- metoda improwizacji swobodnej
- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

nagranie kolędy „Dziecino małe”

- delikatna muzyka instrumentalna
- chustki lub wstążki
- mata / dywan

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:

*Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*

dzieci delikatnie kołyszą się na boki, przygotowując ciało do ruchu

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- czy muzykę można wymyślać?
- czy każdy może inaczej ją pokazać?
- nauczyciel wyjaśnia prostym językiem: improwizacja

3. Nauka piosenki

- nauczyciel śpiewa fragment piosenki, dzieci słuchają
- powtarzanie tekstu za nauczycielem w spokojnym tempie
- nauczyciel wyjaśnia słowa gwarowe prostym językiem
- nauczyciel prezentuje melodię, dzieci powtarzają ją na sylabach
- wspólne, powolne śpiewanie piosenki

4. Część muzyczno-ruchowa

„Improwizacja”

- dzieci swobodnie chodzą po sali, gdy słyszą szybką muzykę
- w momencie zmiany muzyki na wolną i spokojną dzieci:
  - poruszają się dowolnie
  - wybierają własne ruchy
  - reagują na nastrój muzyki

5. Część plastyczno-sensoryczna

„Muzyka na kartce”

- dzieci otrzymują kartkę i kredki
- przy cichej muzyce:
  - rysują dowolne linie, kształty
  - tak, jak „czują muzykę”
- nauczyciel nie narzuca formy

6. Zakończenie

krótkie podsumowanie:

- czy łatwo było wymyślać własne dźwięki i ruchy?
- dzieci kładą się wygodnie na dywanie
- nauczyciel nuci fragment kolędy
- dzieci słuchają i odpoczywają

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Gore gwiazda*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- utrwalenie poznanych elementów muzyki: tempo, rytm, melodia, akcent, dynamika
- rozwijanie uważnego słuchania muzyki
- integrowanie ruchu, głosu i słuchu
- wprowadzenie dzieci w radosny, świąteczny nastrój

Cele szczegółowe:

- rozpoznaje zmiany tempa w muzyce
- reaguje ruchem na rytm i akcent
- ilustruje melodię ruchem
- rozróżnia fragmenty ciche i głośne
- improwizuje ruchem zgodnie z charakterem muzyki
- uczestniczy aktywnie w zabawach muzycznych

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa

- w kole
- indywidualna
- zespołowa

Środki dydaktyczne:

- nagranie kolędy „Gore gwiazda”
- kartonowa gwiazda kolędnicza
- wolna przestrzeń do ruchu

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:

*Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*

dzieci delikatnie kołyszają się na boki, przygotowując ciało do ruchu

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- z czym kojarzy się gwiazda kolędnicza?
- gdzie pojawiała się gwiazda w czasie świąt?
- nauczyciel wyjaśnia, że:
- dzisiejsze zajęcia przypomną wszystko, czego uczyliśmy się wcześniej w muzyce

3. Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem
- wspólne, powolne śpiewanie kolędy

4. Część muzyczno-ruchowa

- dzieci poruszają się po sali nie odrywając stóp od podłogi
- nauczyciel zmienia sposób wykonania muzyki:
- wolno - dzieci poruszają się powoli
- szybciej - dzieci przyspieszają kroki
- na akcent w muzyce dzieci zatrzymują się i skaczą do góry
- gdy melodia idzie w górę - dzieci podnoszą do góry
- gdy melodia opada – dzieci kucają

5. Część plastyczno-sensoryczna

„Świąteczny woreczek”

- dzieci pracują w małych grupach
- dotykają i ugniatają woreczek z różnymi materiałami
- poruszają nim delikatnie lub mocniej, słuchając dźwięku
- dzieci opisują dźwięk i próbują zapamiętać który woreczek miał jakiś dźwięk

6. Zakończenie

rozmowa z dziećmi:

- czego nauczyliśmy się podczas wszystkich zajęć o kolędach?
- co najbardziej zapamiętałyście?

dzieci kładą się wygodnie na dywanie

nauczyciel śpiewa spokojnie fragment kolędy

dzieci wyciszają się i odpoczywają

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Na scynści na zdrowi*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- uwrażliwianie dzieci na akcent w muzyce i mowie
- rozwijanie umiejętności uważnego słuchania
- poznanie tradycji wieszowania
- rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowej

Cele szczegółowe / dziecko:

- uważnie słucha tekstu wieszowania
- rozpoznaje mocniejszy dźwięk w muzyce (akcent)
- reaguje ruchem na akcent
- mówi tekst z wyraźnym zaakcentowaniem wybranych sylab
- rozumie, że akcent to mocniejszy moment w muzyce lub mowie

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda słowno-muzyczna
- metoda naśladowcza
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- nagranie winszowania „Na scynści na zdrowi”
- proste rekwizyty do winszowania (gwiazda, czapka kolędnicza)
- wolna przestrzeń do ruchu

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

- nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:
  - *Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*
- dzieci klaszczą powoli, przygotowując się do zajęć

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- czym są życzenia?
- kiedy je składamy?
- czym różnią się zwykle słowa od tych wypowiedzianych „mocniej”?

nauczyciel tłumaczy prostym językiem czym jest akcent.

3. Nauka tekstu winszowania

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie
- zaznaczanie akcentowanych słów przez tupnięcie lub klaśnięcie
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- wspólne, wolne mówienie tekstu z wyraźnym akcentem

4. Część muzyczno-ruchowa

„Winszujemy”

- dzieci stoją w kole

- nauczyciel mówi fragment tekstu winszowania

dzieci:

- na akcent w tekście dzieci podskakują w górę

5. Część plastyczno – sensoryczna

„Gwiazda kolędników”

- dzieci pracują w kilku małych grupach
- każda grupa otrzymuje dużą, kartonową gwiazdę
- dzieci wspólnie ozdabiają gwiazdę złotymi i srebrnymi elementami
- na środku gwiazdy dokleją szpilkę którą zrobili na poprzednich zajęciach

6. Zakończenie

rozmowa z dziećmi:

- czym jest akcent?
- Czym są winszowania?
- dzieci kładą się wygodnie na dywanie
- nauczyciel mówi tekst winszowania bardzo cicho i spokojnie
- dzieci wyciszają się i odpoczywają

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Stało sie weseli*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- uwrażliwianie dzieci na dynamikę w muzyce (cicho - głośno)
- rozwijanie umiejętności świadomego używania głosu
- rozwijanie uważnego słuchania muzyki
- wprowadzenie dzieci w radosny, świąteczny nastrój

Cele szczegółowe / dziecko:

- uważnie słucha kolędy i rozpoznaje jej radosny charakter
- rozróżnia fragmenty śpiewane cicho i głośno
- reaguje ruchem na zmianę dynamiki
- śpiewa fragmenty kolędy z kontrolą głosu
- rozumie, że muzyka może być wykonywana cicho lub głośno

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- nagranie kolędy „Stało się weseli”
- ilustracje zimy i świąt
- wolna przestrzeń do ruchu

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

- nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:
- *Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*
- dzieci klaszczą powoli, przygotowując się do zajęć

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- z czym kojarzy wam się radość?
- kiedy mówimy lub śpiewamy głośno?
- kiedy robimy to cicho?
- nauczyciel tłumaczy prostym językiem: dynamika

3. Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem
- wspólne, powolne śpiewanie z kontrolą głośności

4. Część muzyczno-ruchowa

„Radość cicho - radość głośno”

- dzieci poruszają się swobodnie po sali

gdy nauczyciel śpiewa:

- cicho - dzieci poruszają się na palcach, delikatnie
- głośno - dzieci maszerują pewnym krokiem

zmiany dynamiki są częste, aby dzieci musiały uważnie słuchać

5. Część plastyczno-sensoryczna

„Cicho - głośno”

- dzieci otrzymują kredki
- nauczyciel śpiewa lub odtwarza fragment kolędy:
  - głośno - dzieci rysują duże koła
  - cicho - dzieci rysują małe koła
- dzieci malują spokojnie, reagując na zmianę dynamiki

6. Zakończenie

rozmowa z dziećmi:

- czym waszym zdaniem jest dynamika?

dzieci kładą się wygodnie na dywanie

nauczyciel nuci fragment kolędy bardzo cicho

dzieci wyciszają się i odpoczywają

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kolędy i pastorałki - *Święty Scepon*

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- rozwijanie poczucia rytmu u dzieci
- zapoznanie z tradycją kolędowania
- rozwijanie koordynacji ruchowo-słuchowej
- wprowadzenie dzieci w świąteczny nastrój

Cele szczegółowe / dziecko

- uważnie słucha pastorałki i rozpoznaje jej rytmiczny charakter
- powtarza proste rytmy wystukiwane przez nauczyciela
- porusza się w rytmie muzyki
- śpiewa fragmenty pastorałki
- reaguje ruchem na zmiany rytmu

Metody pracy:

- metoda aktywnego słuchania muzyki
- metoda naśladowcza
- zabawy muzyczno-ruchowe
- rozmowa kierowana

Formy pracy:

- zbiorowa
- w kole

- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- nagranie pastorałki „Święty Scepon”
- instrumenty perkusyjne (klawesy, bębenek, tamburyn)
- ilustracje kolędników
- wolna przestrzeń do ruchu

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

dzieci stoją w kole

- nauczyciel wita dzieci rymowaną przywitajką:
  - *Hej, hej, witomy się,
kolyndować dzisiok chce!*
- dzieci klaszczą powoli, przygotowując się do zajęć

2. Wprowadzenie do tematu

rozmowa kierowana:

- kim są kolędnicy?
- co robią, gdy chodzą po domach i dlaczego?
- Jakie melodie i instrumenty mogą im towarzyszyć?
- nauczyciel pokazuje ilustracje kolędników i opowiada krótko o zwyczaju kolędowania

3. Nauka piosenki

- powtarzanie tekstu za nauczycielem w odpowiednim rytmie i wyklaskiwanie rytmu
- wyjaśnienie przez nauczyciela słów gwarowych
- prezentacja melodii i powtarzanie jej za nauczycielem
- wspólne, powolne śpiewanie piosenki

4. Część muzyczno-ruchowa

„Kolędnicy idą”

- dzieci poruszają się po sali za nauczycielem w rytmie muzyki

na przerwę w muzyce:

- dzieci zatrzymują się
- klaszczą wystukiwany przez nauczyciela rytm
- po ponownym rozpoczęciu muzyki dzieci wracają do marszu

5. Część plastyczno-sensoryczna

dzieci otrzymują proste instrumenty perkusyjne i próbują:

- cicho wystukiwać rytm
- głośniej wystukiwać rytm

nauczyciel zwraca uwagę na:

- uważne słuchanie
- granie razem z grupą w tym samym tempie

6. Zakończenie

dzieci siadają w kole, a nauczyciel zadaje pytania:

- czego dziś słuchałyśmy?
- co pomagało nam trzymać rytm?

dzieci kładą się na dywanie:

krótki relaks w ciszy z pracą z oddechem

SCENARIUSZE ZAJĘĆ REGIONALNYCH

Opieka merytoryczna, metodologiczna: Katarzyna Jopek
Opracowanie: Zuzanna Wandzel

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa przyznawanych przez
Ministra Edukacji w ramach programu Nasze Tradycje

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Siustany – śpiewamy i poznajemy krok podstawowy

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele

ogólne:

- Zapoznanie dzieci z tekstem i melodią pierwszej zwrotki tańca „Siustany”.
- Nauka kroku podstawowego oraz charakterystyki tańca.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Wie, co oznacza termin „siustać”.
- Śpiewa pierwszą zwrotkę „Siustanego”.
- Powtarza za prowadzącym krok podstawowy i dba o poprawną postawę (ręce na biodrach).
- Aktywnie uczestniczy w zajęciach i odpowiada na pytania.

Metody pracy:

Słowna: pogadanka, opis, giełda pomysłów.

Aktywizująca: ekspresyjna.

Praktyczna: ćwiczeniowa.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

Tekst 1. zwrotki „Siustanego”(Załącznik 1), głośnik, nagranie melodii, kierpce (eksponat), szkielet kierpca dla każdego dziecka.

Przebieg zajęć:

I. Powitanie

Prowadzący wita się z grupą muzycznym zawołaniem: „Dzień dobry dzieci”, na co grupa odpowiada: „Dzień dobry Pani”. Powitanie można powtórzyć z podziałem na dziewczynki i chłopców. Następnie odbywa się krótka rozgrzewka aparatu mowy: nabieranie powietrza w policzki, udawanie ziajanego pieska, robienie „motorka” wargami oraz powtarzanie dźwięków za nauczycielem.

1. Wprowadzenie do tematu

Rozmowa o zajęciach górali. Prowadzący naprowadza dzieci na temat tańca i wymienia nazwy tańców Górali Żywieckich (Koło, Koń, Obyrtka, Hajduk, Siustany). Nauczyciel wyjaśnia znaczenie słowa „siustać” (szurać) i krótko opowiada o dawnych drewnianych podłogach w góralskich chatach, które sprzyjały takiemu sposobowi tańczenia.

2. Część muzyczno-ruchowa

- **Nauka śpiewu:** Prowadzący prezentuje pierwszą zwrotkę, wyjaśnia trudne słowa. Dzieci powtarzają tekst linijka po linijce w rytm melodii, a następnie próbują śpiewu z podkładem muzycznym.
- **Nauka kroku:** Dzieci wstają, kładą ręce na biodrach i lekko uginają kolana. Prowadzący demonstruje krok szurany (stopy blisko podłogi). Ćwiczenie sekwencji: 4 wyraźne przytupy na słowa „Siustu, siustu”, a następnie taniec i śpiew całej zwrotki.

3. Część plastyczno-sensoryczna

Prezentacja regionalnego obuwia – kierpców. Dzieci mają możliwość dotknięcia buta i obejrzenia go z bliska. Prowadzący rozdaje szablony kierpców i omawia zadanie plastyczne (wyklejanie plasteliną), które dzieci dokończą w wyznaczonym czasie w grupie.

4. Utrwalenie materiału

Krótkie podsumowanie: przypomnienie nazwy tańca, wyjaśnienie pojęcia „siustanie” oraz wspólne wymienienie nazw innych poznanych tańców żywieckich.

5. Zakończenie

Podziękowanie za wspólną zabawę. Prowadzący śpiewa „Do widzenia dzieci”, a grupa odpowiada „Do widzenia Pani”.

Siustu, siustu po podłodze,
nie zawadzaj noga nodze.
Noga, nodze zawadziła,
Marysia się przewróciła.
Siustu, siustu.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Siustany – śpiewamy i utrwalamy krok podstawowy

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Przypomnienie i utrwalenie pierwszej zwrotki oraz kroku podstawowego tańca „Siustany”.
- Nauka tekstu i melodii drugiej zwrotki tańca.
- Rozwijanie koordynacji ruchowej poprzez tworzenie i zapamiętywanie prostego układu choreograficznego.
- Kształtowanie poczucia rytmu i uważności na sygnały prowadzącego.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Zna pojęcie terminu „siustać”.
- Śpiewa z pamięci pierwszą zwrotkę i powtarza za nauczycielem drugą zwrotkę „Siustanego”.
- Wykonuje krok podstawowy, kontrolując postawę ciała (plecy proste, ręce na biodrach).
- Potrafi zareagować na sygnał „dyrygenta” i współpracuje w grupie podczas tworzenia mini układu.

Metody pracy:

Słowna: pogadanka, opis, giełda pomysłów.

Aktywizująca: ekspresyjna, zabawowa.

Praktyczna: ćwiczeniowa.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

Tekst 1. i 2. zwrotki „Siustanego”(Załącznik 1), głośnik, nagranie melodii (podkład), karty pracy z postacią góralki Marysi dla każdego dziecka (Załącznik 2).

Przebieg zajęć:

I. Powitanie

Powitanie Prowadzący wita dzieci muzycznym zawołaniem: „Dzień dobry dzieci”, na co grupa odpowiada śpiewając: „Dzień dobry Pani”. Można powtórzyć powitanie osobno z dziewczynkami i chłopcami. Następnie odbywa się rozgrzewka aparatu mowy: nabieranie powietrza w oba policzki, głośne kłaskanie, „liczenie zębów” czubkiem języka przy zamkniętej buzi oraz naśladowanie odgłosów zwierząt (np. muczenie krowy, rżenie konia) na fragmentach melodii „Siustanego”.

1. Wprowadzenie do tematu Krótki powrót do poprzednich zajęć – prowadzący prosi dzieci o przypomnienie, co to znaczy „siustać” (szurać) oraz jak nazywają się góralskie buty (kierpce). Dzieci opowiadają o swoich pracach plastycznych (wyklejanych kierpcach). Nauczyciel wymienia nazwy tańców żywieckich (Koło, Koń, Obyrtka, Hajduk, Siustany) i zapowiada, że dziś dzieci staną się prawdziwymi tancerzami i ułożą własny taniec do „Siustanego”.

2. Część muzyczno-ruchowa

- **Nauka śpiewu:** Wspólne odśpiewanie 1. zwrotki. Następnie nauka 2. zwrotki. Prowadzący recytuje fragmenty rytmicznie, dzieci powtarzają. Następnie tak samo fragmentami powtarzamy tekst z melodią.
- **Zabawa „Dyrygent”:** Prowadzący dzieli dzieci na dwie grupy. Gdy pokazuje otwartą dłoń w stronę grupy – ta śpiewa. Gdy dłoń się zamyka – grupa milknie. Uczy to dzieci uważności i pilnowania rytmu. Na koniec śpiewamy obie zwrotki z podkładem.
- **Budowanie układu:** Przypomnienie kroku siustanego (ręce na biodrach, nogi ugięte). Prowadzący wraz z dziećmi układa sekwencję:
  - Cztery mocne przytupy na akcenty „Siustu, siustu” – dzieci tańczą w miejscu.
  - Cztery akcenty – wspólny śpiew 1. zwrotki.
  - Cztery akcenty – „siustamy” idąc po kole, jeden za drugim.
  - Cztery akcenty – wspólny śpiew 2. zwrotki.
  - Cztery akcenty – „siustamy” obracając się wokół własnej osi.

3. Część plastyczno-sensoryczna

Prowadzący rozdaje dzieciom rysunki przedstawiające góralkę. Wyjaśnia, że to jest Marysia z piosenki, której nóżki się poplątały. Dzieci mają za zadanie pokolorować Marysię w dowolny sposób. Nauczyciel zapowiada, że na kolejnych spotkaniach będą poznawać nazwy części stroju, które Marysia ma na sobie (np. korale, zapaska).

4.   **Utrwalenie   materiału,   podsumowanie   dnia:**
Przypomnienie nazwy tańca i nowych słów z 2. zwrotki. Prowadzący pyta dzieci, który element układu był najtrudniejszy (szuranie w miejscu, po kole czy w obrocie) i czy podoba im się bycie „tancerzami”.

5.   **Zakończenie**
Pożegnanie grupy muzycznym zawołaniem: „Do widzenia dzieci”, odpowiedź grupy: „Do widzenia Pani”.

Załącznik

1

Tekst siustanego:

Siustu, siustu

1. Siustu, siustu po podłodze,

Nie zawadzaj noga nodze.

Noga, nodze zawadziła,

Marysia

się

przewróciła.

Siustu,

siustu.

2. Siustu, siustu po tej ziemi,

Niech się trowka nie zieleni.

Jak się trowka zazieleni,

Posiustomy do jesieni.

Siustu, siustu

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Obyrtka – co to za taniec? Zapoznanie z tańcem Górali Żywieckich

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Zapoznanie dzieci z nowym tańcem z regionu Żywiecczyzny – obyrtką.
- Budowanie tożsamości regionalnej poprzez naukę tradycyjnej przyśpiewki i kroku tanecznego.
- Rozwijanie koordynacji ruchowej, poczucia rytmu oraz sprawności aparatu artykulacyjnego.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Potrafi wykonać ćwiczenia logopedyczne (kłąskanie, masaż twarzy, oddechy pieska, motorek).
- Wie, skąd pochodzi nazwa „obyrtka” i potrafi wyjaśnić, że polega ona na obracaniu się.
- Uczy się tekstu i melodii regionalnej przyśpiewki z uwzględnieniem pauz i rytmu.
- Potrafi wykonać krok w zabawie w ptaszki i reaguje na sygnał zmiany nogi.
- Wykonuje prosty regionalny element plastyczny nawiązujący do ruchu obrotowego.

Metody pracy:

Słowne: pogadanka, burza mózgów, objaśnienie.

Oglądowe: pokaz.

Czynne: ćwiczenia oddechowe i artykulacyjne, śpiew, ruch przy muzyce, praca plastyczna.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

Tekst obyrtki (Załącznik 1), głośnik, nagranie melodii (podkład), Elementy stroju góralskiego dla prowadzącego. Materiały do części plastycznej: sztywne tekturowe kółka, sznurek/włóczka, mazaki lub skrawki materiału.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Powitanie Prowadzący wita dzieci muzycznym zawołaniem: „Dzień dobry dzieci”, na co grupa odpowiada śpiewająco: „Dzień dobry Pani”. Można powtórzyć powitanie osobno z dziewczynkami i chłopcami. Następnie przechodzimy do ćwiczeń usprawniających buzię i język. Zaczynamy od kląskania (naśladowanie koników), potem wykonujemy masaż twarzy – delikatne stukanie palcami jak deszczyk po poszczególnych partiach twarzy. Następnie robimy „pieska” – wykonujemy wolne i szybkie oddechy, a na koniec naśladujemy motorek (brrr), mocno pracując wargami.

2. Wprowadzenie do tematu

Krótki powrót do poprzednich zajęć – prowadzący prosi dzieci o przypomnienie, nazwy tańców żywieckich (Koło, Koń, Obyrtka, Hajduk, Siustany) i zapowiada, że dziś zajmiemy się kolejnym tańcem- obyrtką. Przeprowadzamy burzę mózgów: co to jest obyrtka i skąd wzięła się ta nazwa? Wyjaśniamy, że jest to taniec wirowy, polega na szybkim obracaniu się. Obyrtkę można tańczyć samodzielnie, w parach, a czasem w dowolną ilość osób. Prowadzący pokazuje, jak tańczymy w parze zamkniętej – trzymając się z drugą osobą tak, jakbyśmy wspólnie trzymali pośrodku wielką beczkę. Ręce kładziemy na łopatkach partnera lub partnerki.

3. Część muzyczno-ruchowa

- **Nauka przyśpiewki** Prowadzący tłumaczy, że tańcowi często towarzyszą zabawne przyśpiewki o osobach, kapeli, zwierzętach lub o tym, co dzieje się na co dzień. Prowadzący najpierw śpiewa całość, aby dzieci poznały tekst i melodię, oraz tłumaczy trudne wyrazy. Następnie uczy tekstu fragmentami – najpierw mówiąc, pamiętając o przedłużeniu sylab i pauzach dokładnie tak, jak występuje to w melodii. Uczymy się fragmentami, kolejno zwiększając ich długość. Całość tekstu powtarzamy kilka razy „na sucho”. Dopiero potem uczymy się znowu fragmentami, ale z melodią (bez podkładu). Na koniec próbujemy zaśpiewać całość z podkładem muzycznym.

- **Zabawa w ptaszki (krok podstawowy)** Aby wprowadzić dzieci do kroku podstawowego obyrtki, prowadzący tłumaczy zabawę w ptaszki. Zadaniem dzieci jest podążanie jeden za drugim (jak ptaszki) noga za nogą do danego rytmu. Ważne, aby nogi szły w następujący sposób: prawa – dostaw, prawa – dostaw. Cały czas jedna noga idzie z przodu, a druga na palcach podąża za nią. Prowadzący mówi rytmiczną rymowaną, a dzieci maszerują: *Idom ptoski idom, zielonom dolinom. Białe piórka majom, i nimi machajom. Jeden ptosek śpiywo,*

a drugi sie kiwo i wsyćkie wołajom do łobyrtki stajom. Gdy prowadzący klaśnie, dzieci muszą szybko zmienić stronę oraz nogę prowadzącą. Zabawę można powtarzać dowolną ilość razy.

4. Część plastyczno-sensoryczna:

Regionalne „Obyrtki” Prowadzący proponuje wykonanie tradycyjnej zabawki – „bączka” z tektury, który nawiązuje do obracania się w tańcu. Dzieci otrzymują gotowe, wycięte z grubej tektury kółko z dwiema dziurkami w środku. Zadaniem dzieci jest ozdobienie ich w regionalne wzory (np. kwiaty przypominające haft). Przez dziurki przewlekamy sznurek i związujemy końce. Gdy dzieci chwycą za końce sznurka i zaczną nim „kręcić”, tekturowe kółko zacznie się bardzo szybko obracać.

5. Utrwalenie wiedzy, podsumowanie

Podsumowanie zajęć odbywa się w kręgu. Prowadzący pyta dzieci, czego nowego się dziś dowiedziały i co oznacza słowo „obyrtka”. Przypominamy zasady bezpiecznego wirowania w parze.

6. Pożegnanie

Na koniec żegnamy się w sposób tradycyjny dla zajęć, chwaląc dzieci za postępy w nauce kroku i nowej przyśpiewki. Prowadzący żegna się śpiewając: „Dowidzenia dzieci”, dzieci odpowiadają: „Dowidzenia Pani”.

Załącznik 1

Przyśpiewka

Na holi na holi, na holi zielonej

Pasom sie łowiecki desce nie dojone x2

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Kręci się koło – zabawy i taniec Górali Żywieckich

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Zapoznanie dzieci z kolejnym tradycyjnym tańcem z regionu Żywiecczyzny – kołem.
- Budowanie tożsamości regionalnej poprzez naukę tradycyjnej zabawy i melodii koła.
- Rozwijanie koordynacji ruchowej, poczucia rytmu oraz sprawności aparatu artykulacyjnego.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Potrafi wykonać ćwiczenia logopedyczne (kłąskanie, liczenie zębów językiem, oddechy pieska, motorek)
- Wie, czym charakteryzuje się taniec koło i potrafi wskazać jego nazwę wśród innych tańców górali żywieckich.
- Uczy się tekstu i melodii regionalnej z uwzględnieniem pauz, przedłużeń sylab i rytmu. Potrafi współdziałać w grupie podczas zabawy w kole, reagując na sygnały prowadzącego.
- Wykonuje polecenia nauczyciela i aktywnie bawi się w zabawę ruchową.

Metody pracy:

Słowne: pogadanka, burza mózgów, objaśnienie.

Oglądowe: pokaz.

Czynne: ćwiczenia oddechowe i artykulacyjne, śpiew, ruch przy muzyce, praca plastyczna.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

Tekst przyśpiewki do koła (Załącznik 1), głośnik, nagranie melodii (podkład oraz wersja z wokalem), kolorowe kółka z papieru lub wstążki, materiały do części plastycznej: papierowe talerzyki, kolorowe farby lub mazaki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Powitanie Prowadzący wita dzieci muzycznym zawołaniem: „Dzień dobry dzieci”, na co grupa odpowiada śpiewająco: „Dzień dobry Pani”. Aby zachęcić dzieci do aktywności, powitanie można powtórzyć osobno z grupą dziewczynek i chłopców. Następnie przechodzimy do ćwiczeń usprawniających buzię i język, które przygotowują dzieci do śpiewu. Zaczynamy od kłaskania (naśladowanie koników jadących na jarmark). Następnie przy użyciu języka dzieci „liczą zęby” – powoli dotykamy czubkiem języka każdego zęba, a potem zataczamy językiem duże koła wewnątrz buzi, masując policzki od środka. Kolejnym etapem jest „piesek” – dzieci wykonują serię wolnych i szybkich oddechów, naśladując zmęczone zwierzę. Na koniec uruchamiamy „motorek” (brrr), mocno wprawiając wargi w drgania i pracując nad ich rozluźnieniem.

2. Wprowadzenie do tematu

Prowadzący prosi dzieci, aby przypomniały sobie nazwy tańców żywieckich, o których już rozmawiały (Koń, Obyrtka, Hajduk, Siustany). Dzieci wymieniają znane im nazwy, a prowadzący gratuluje im świetnej pamięci. Następnie prowadzący oznajmia, że nadszedł czas, aby nasza taneczna lista powiększyła się o kolejny ważny element – koło.

Przeprowadzamy burzę mózgow: co kojarzy się dzieciom ze słowem „koło” i dlaczego taniec może się tak nazywać? Wyjaśniamy dzieciom, że jest to jeden z najstarszych tańców korowodowych, który zawsze odbywa się na planie koła. Taniec ten prowadzony jest przez jedną parę, która nadaje kierunek, a wszyscy uczestnicy tańczą w parach, tworząc krąg.

3. Część muzyczno-ruchowa

- **Nauka przyśpiewki:** Prowadzący najpierw śpiewa całość wybranej zwrotki koła, aby dzieci mogły osłuchać się z tekstem i melodią. Prowadzący krótko tłumaczy znaczenie trudniejszych wyrazów gwarowych. Następnie przechodzimy do nauki tekstu fragmentami. Prowadzący wypowiada krótkie frazy, pamiętając o charakterystycznym dla tej melodii przedłużaniu sylab i zachowaniu pauz. Dzieci powtarzają tekst „na sucho” kilkakrotnie, łącząc fragmenty w coraz dłuższe części, aż do opanowania całości. Dopiero gdy tekst jest utrwalony, zaczynamy naukę z melodią, śpiewając a cappella (bez instrumentów). Na koniec łączymy śpiew z profesjonalnym podkładem muzycznym.
- **Zabawa w „Koło młyńskie”:** Dzieci tworzą duże koło, trzymając się mocno za ręce. Prowadzący tłumaczy zasady: wszyscy rytmicznie maszerujemy w jedną stronę po obwodzie koła. W środku koła znajduje się jedna osoba (lub prowadzący). Prowadzący śpiewa regionalną wyliczankę: „Koło młyńskie za śtery ryńskie, koło nam się połomało, ani kęska nie łostało, a my wszyscy.... ciapulinki, ciapulinki, ...,

CIAP!”. Na słowo „ciapulinki” wszyscy zaczynają rytmicznie ugiąć kolana (robić „sprężynki”), a gdy osoba w środku krzyknie „CIAP!”, wszyscy muszą bezpiecznie upaść na dywan. Osoba będąca w środku decyduje, jak długo trwają „ciapulinki” i w którym momencie nastąpi finałowe upadnięcie. Zabawę powtarzamy, zmieniając osobę w środku.

4. Część plastyczno-sensoryczna:

„Kolorowe Koła Żywieckie” Aby dzieci mogły zabrać część zajęć do domu, wykonujemy „Góralskie Rozety”. Każde dziecko otrzymuje biały papierowy talerzyk (który ma kształt koła). Zadaniem dzieci jest ozdobienie talerzyka tak, aby przypominał ludową ozdobę. Dzieci mogą malować farbami lub mazakami proste, kolorowe kreski od środka do brzegów talerzyka (promienie), tworząc barwne, wirujące koło. Można też nakleić na środku kolorowe kółko z papieru. To ćwiczenie utrwala kształt koła i kojarzy go z radosnym, kolorowym regionem Żywiecczyny.

5. Utrwalenie wiedzy i podsumowanie

Prowadzący zaprasza dzieci do wspólnego kręgu na środku sali. Rozmawiamy o tym, czego nowego dzieci dowiedziały się o tańcu koło. Prowadzący pyta, który element zajęć najbardziej zapadł im w pamięć – czy była to zabawa, czy może nauka nowej piosenki. Przypominamy, że w kole wszyscy są tak samo ważni, bo każdy trzyma kogoś za rękę.

6. Pożegnanie

Na koniec żegnamy się w sposób tradycyjny, nawiązując do początku zajęć. Prowadzący chwali dzieci za piękną pracę, poczucie rytmu i wykonanie prac plastycznych. Prowadzący śpiewa: „Do widzenia dzieci”, a grupa odpowiada melodyjnie: „Do widzenia Pani”.

Załącznik 1

1. Rozleciały mi się siwe gołymbisie,

a po lesie, po lesie x2

2. Po cym je poznałaś, ło moja matusiu,

A po głosie, po głosie x2

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Nauka tańca regionalnego „Koło” – poznawanie tradycji Żywiecczyzny.

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Budowanie tożsamości regionalnej poprzez poznawanie tańców i pieśni Żywiecczyzny.
- Utrwalenie tekstu pierwszej zwrotki oraz nauka drugiej zwrotki z melodii „Koła”.
- Rozwijanie koordynacji ruchowej, poczucia rytmu oraz umiejętności pracy w parach.
- Doskonalenie aparatu mowy i słuchu muzycznego dzieci.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Śpiewa pierwszą zwrotkę i zapamiętuje fragmenty tekstu drugiej zwrotki.
- Wykonuje krok podstawowy „chodzony” na ugiętych kolanach, zachowując prostą sylwetkę.
- Reaguje na sygnały dźwiękowe i wizualne prowadzącego.
- Współpracuje z rówieśnikami podczas tworzenia formacji tanecznych (para, małe kółko).

Metody pracy:

Słowne: pogadanka, objaśnienie.

Oglądowe: pokaz, zabawy ruchowe.

Czynne: ćwiczenia emisyjne, gra na instrumentach.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna, grupowa.

Środki dydaktyczne:

Tekst 1. i 2. zwrotki do koła (Załącznik 1), głośnik, nagranie melodii (podkład oraz wersja z wokalem), zestaw instrumentów perkusyjnych (marakasy, kastaniety, dzwoneczki, trójkąty, grzechotki, itp.), kosz lub chusta do przykrycia instrumentów, kolorowanki z parą górali w strojach żywieckich dla każdego dziecka.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Zajęcia rozpoczynamy od tradycyjnego powitania muzycznego. Prowadzący śpiewa na wybranej melodii: „Dzień do-bry dzie-ci!”, a grupa odpowiada w tej samej tonacji: „Dzień do-bry Pa-ni!”. Aby urozmaicić powitanie, można zaśpiewać je osobno do dziewczynek (wysokie głosy) i chłopców (niższe głosy).

Następnie przechodzimy do rozgrzewki aparatu mowy i słuchu:

- **Ćwiczenia oddechowe:** Dzieci wyobrażają sobie, że pompują wielki góralski balon – nabierają powietrza noskiem i wstrzymują je najpierw na 4 sekundy, a przy powtórzeniu na 7 sekund, po czym powoli wypuszczają (pssss...).
- **Gimnastyka buzi:** Ćwiczymy „końskie kopytka” (głośne kłaskanie językiem) oraz „emocje” (przesadne uśmiechanie się od ucha do ucha, a następnie robienie bardzo smutnej, podkówkowatej miny).
- **Rozgrzewka melodyczna:** Śpiewamy fragment melodii „Koła” na sylabach: „do-do-do”, „da-da-da”, „di-di-di”, „du-du-du”, dbając o wyraźną artykulację.

2. Wprowadzenie do tematu

Krótką rozmowa z dziećmi o regionie Żywieckim. Przypominamy nazwy popularnych tańców (koń, hajduk, obyrtka, siusiany, koło) ze szczególnym uwzględnieniem „Koła”. Prowadzący pyta dzieci: „Czy pamiętacie, jak wygląda taniec w kole? Czy jest on szybki, czy raczej dostojny?”. Podkreślamy, że dziś staniemy się prawdziwą taneczną gromadą. Prowadzący wskazuje na tajemniczy przedmiot przykryty chustą, informując, że ukryte tam „skarby” pomogą nam dziś, ale odkrywamy je za chwilę.

3. Część muzyczno-ruchowa

Nauka śpiewu i gra na instrumentach:

- Wspólnie odśpiewujemy 1. zwrotkę, którą dzieci już znają.
- **Nauka 2. zwrotki:** Prowadzący recytuje tekst rytmicznie (jak wierszyk), a dzieci powtarzają fragmentami. Następnie łączymy tekst z melodią. Aby ułatwić zapamiętywanie rytmu, podczas śpiewania dzieci uderzają dłońmi o kolana lub rytmicznie klaszczą o podłogę.

- **Zabawa z instrumentami:** Prowadzący rozdaje ukryte wcześniej instrumenty (marakasy, dzwonki itp.). Dzieci muszą być bardzo uważne: gdy prowadzący unosi rękę do góry – grupa gra na instrumentach do podkładu muzycznego. Gdy prowadzący opuszcza rękę – instrumenty milkną, a dzieci jedynie śpiewają tekst. Po chwili następuje wymiana instrumentów między dziećmi.

Budowanie układu choreograficznego: Prowadzący tłumaczy krok podstawowy: Stoimy prosto, ręce kładziemy na biodrach, plecy są sztywne jak u dumnego górala. Nogi lekko uginamy w kolanach. Krok polega na miarowym kroczeniu do przodu („chodzony”), stawiając całą stopę pewnie na ziemi w rytm muzyki.

Tworzymy mini-układ:

1. **Marsz w parach:** Dzieci dobierają się w pary, chwytają za ręce i podążają jedna para za drugą po obwodzie dużego koła krokiem podstawowym. Prowadzi pierwsza para.
2. **Śpiew dziewcząt:** Zatrzymujemy się w kole, obrót w miejscu. Pierwszą część 1. zwrotki śpiewają same dziewczynki.
3. **Ponowny marsz:** Pary ruszają dalej para za parą, dbając o ugięte kolana i rytm.
4. **Wspólny śpiew:** Zatrzymujemy się, wszyscy śpiewają 2. zwrotkę, klaszcząc w dłonie partnera.
5. **Małe kółeczka:** Dwie pary łączą się ze sobą, tworząc czteroosobowe kółeczka. Łapią się za ręce i kręcą się rażno w jedną stronę (8 kroków), a potem w drugą stronę, cały czas pilnując rytmu melodii.

4. Część plastyczno-sensoryczna:

Prowadzący zaprasza dzieci do wyciszenia się po tańcu. Każde dziecko otrzymuje rysunek przedstawiający parę górali w strojach regionalnych. Prowadzący wyjaśnia: „To są tancerze, którzy tak jak my przed chwilą, kochają tańczyć Koło. Waszym zadaniem jest nadanie ich strojom pięknych barw przy użyciu farb w domu lub w wolnej chwili. Przynieście swoje prace na następne zajęcia, byśmy mogli stworzyć z nich wielką galerię”.

5. Utrwalenie wiedzy i podsumowanie

Krótkie utrwalenie: „Jak nazywał się taniec, którego się uczyliśmy?”, „Jakie nowe słowa pojawiły się w piosence?”. Prowadzący chwali dzieci za piękną postawę taneczną i współpracę w parach.

6. Pożegnanie

Na zakończenie następuje muzyczne pożegnanie: Prowadzący: „Do wi-dze-nia dzie-ci!”

Grupa: „Do wi-dze-nia Pa-ni!”

Załącznik 1

I.

1cz. Rozleciały mi się siwe gołymbisie,

a po lesie, po lesie x2

2cz. Po cym je poznałaś, ło moja matusiu,

A po głosie, po głosie x2

II.

1cz. Na holi, na holi, na holi zielonej,

Pasom siy łowiecki jesce nie dojone.

2cz. Któz ik ta napasie, któz ik ta podoi,

Kiedy łowcorecka prawo roncka boli.

Scenariusz zajęć regionalnych dla najmłodszych

Temat: Pstro kokoska - czy kura może być pstrokata?

Czas trwania: 30 min.

Grupa wiekowa: maluchy/ średniaki/ starszaki

Liczba osób: 10 – 20 osób

Cele ogólne:

- Nauka tekstu i melodii piosenki ludowej pt. „Pstro kokoska”.
- Rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej, aparatu mowy oraz poczucia rytmu.
- Rozbudzanie wrażliwości sensorycznej poprzez kontakt z rekwizytem (piórkiem).

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Zna i potrafi wyjaśnić znaczenie słowa „kokoszka” oraz „pstro” (pstrokata).
- Śpiewa piosenkę „Pstro kokoska”, starając się zachować linię melodyczną.
- Wykonuje ćwiczenia oddechowe i artykulacyjne, naśladowując prowadzącego.
- Potrafi zilustrować treść piosenki za pomocą zaproponowanych ruchów ciała.
- Ćwiczy uważność i kontrolę nad oddechem podczas zabawy z piórkiem.
- Rozpoznaje zwierzęta gospodarskie kojarzone z tradycyjnym gospodarstwem góralskim.

Metody pracy:

Słowne: pogadanka, objaśnienie.

Oglądowe: pokaz, zabawy.

Czynne: ćwiczenia emisyjne, zabawa sensoryczna.

Formy pracy:

Zbiorowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

Ilustracje przedstawiające zwierzęta z wiejskiej zagrody (koń, krowa, owca, kura), tekst piosenki „Pstro kokoska” wraz z propozycjami ruchów (Załącznik 1), miękkie piórka dla każdego dziecka, karta pracy: kontur kury (kokoszki) dla każdego dziecka, klej i piórka do wyklejenia pracy plastycznej.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Zajęcia rozpoczynamy od tradycyjnego powitania muzycznego. Prowadzący śpiewa melodyjnie: „Dzień do-bry dzie-ci!”, a cała grupa odpowiada chórem: „Dzień do-bry Pa-ni!”. Aby zbudować radosną atmosferę, powtarzamy to w formie echa – raz cichutko jak myszki, a raz głośno i dumnie jak górale na hali.

Przechodzimy do rozgrzewki przygotowującej głos do śpiewu:

- **Ćwiczenia oddechowe:** Wyobrażamy sobie, że jesteśmy wiatrem wiejącym w górach. Nabieramy głęboko powietrza nosem i wypuszczamy je na długim dźwięku „sssss...”, a następnie, gdy wiatr przybiera na sile, na dźwięku „fffff...”.
- **Gimnastyka buzi:** Rozgrzewamy mięśnie twarzy, posyłając do siebie nawzajem „góralskie buziaki” (mocne cmoknięcia). Następnie wykonujemy delikatny masaż twarzy, stukając opuszkami palców od czoła aż po brodę, udając padający deszczyk.
- **Rozgrzewka melodyczna:** Robimy „motorek” wargami (brrr...), wjeżdżając głosem z samego dołu do góry (wysoka góra) i z powrotem na dół (dolina). Na koniec powtarzamy za prowadzącym prostą gamę, pilnując czystości dźwięków.

2. Wprowadzenie do tematu

Prowadzący zaprasza dzieci do rozmowy o życiu na dawnej wiejskiej zagrodzie na Żywiecczyźnie. Prezentuje ilustracje zwierząt: silnego konia, pasącej się krowy i puszystych owiec. Pyta dzieci: „Które z tych zwierząt budzi nas rano swoim gdakaniem?”. Gdy dzieci wskażą kurę, prowadzący wprowadza regionalne słowo „kokoszka” i wyjaśnia, że dzisiejsza bohaterka piosenki jest wyjątkowa, bo jest „pstra” – czyli ma piórka w różnych kolorach.

3. Część muzyczno-ruchowa

Nauka piosenki „Pstro kokoska”:

- **Prezentacja:** Prowadzący śpiewa całą piosenkę, a następnie tłumaczy trudniejsze zwroty, aby dzieci rozumiały treść utworu.
- **Praca z tekstem:** Uczymy się metodą echa. Prowadzący recytuje fragment tekstu, wyraźnie akcentując sylaby i stosując pauzy, a dzieci powtarzają.

- **Łączenie z melodią:** Gdy tekst jest opanowany, dodajemy melodię. Śpiewamy „na sucho” (bez podkładu), aby dzieci mogły dobrze usłyszeć linię melodyczną, a następnie, jeśli dysponujemy nagraniem, śpiewamy z podkładem muzycznym. Całość powtarzamy 3 razy, za każdym razem dodając więcej energii.
- **Ruchowa interpretacja:** Wspólnie z grupą „ożywiamy” piosenkę. Prowadzący proponuje gesty (np. machanie skrzydełkami, grzebanie nóżką w ziemi, pukanie dziobkiem o kolana), a dzieci naśladowują je w rytm śpiewu.

4. Część plastyczno-sensoryczna:

Prowadzący rozdaje każdemu dziecku po jednym piórku. Atmosfera staje się tajemnicza – prowadzący przechodzi na szept, przykładając piórko do ucha i mówiąc: „Ciii... słyszycie? To piórko jest zaczarowane i opowiada mi, że bardzo chciałoby polatać!”

- **Zabawa oddechowa:** Kładziemy piórko na dłoni i delikatnym dmuchnięciem próbujemy unieść je w górę, obserwując jego powolny lot.
- **Ćwiczenie uważności:** Dzieci spacerują z piórkiem na głowie, ramieniu lub pod brodą tak, aby nie spadło na ziemię. Można je też „chować” za uchem.
- **Praca plastyczna:** Każdy otrzymuje kontur kokoszki. Zadaniem dzieci będzie później (lub w trakcie, zależnie od organizacji) wyklejenie skrzydeł kury piórkami, aby stała się ona prawdziwą „pstrą kokoszką” z piosenki.

5. Utrwalenie wiedzy i podsumowanie

Krótką powtórką: „Jak nazywamy kurkę w naszym regionie?” (kokoszka), „Co to znaczy, że kurka jest pstra?”. Dzieci dzielą się wrażeniami z zabawy z piórkiem – jakie ono jest w dotyku? (miękkie, lekkie, delikatne).

6. Pożegnanie

Zajęcia kończymy w sposób tradycyjny i uporządkowany. Prowadzący śpiewa: „Do wi-dze-nia dzie-ci!” Grupa odpowiada: „Do wi-dze-nia Pa-ni!”

Załącznik 1

Pstro kokoska pstro (poruszanie łokciami jak skrzydłami)
 ładny łogon mo (pokazywanie ogona do góry)
 / : poleciała do paproci (machanie tym razem dłońmi blisko przy ciele)

wygrzebała troje dzieci (ruch odgarniania np. Piasku - kopanie dziury)
i troje ik mo (pokazywanie na palcach cyfry 3)
Pstro kokoska pstro (poruszanie łokciami jak skrzydłami) : \ x2